

Wprowadzenie

Warunki nabycia przez nauczyciela prawa do urlopu zdrowotnego:

1. **Zatrudnienie w pełnym wymiarze na czas nieokreślony (lub przez mianowanie).**
2. **Co najmniej siedmioletni staż pracy pedagogicznej bezpośrednio przed udzieleniem pierwszego urlopu.**
3. **Orzeczenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego leczącego nauczyciela o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia.**
4. **Kolejny urlop zdrowotny może być udzielony nauczycielowi po upływie co najmniej roku od zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia (nawet, gdy jego długość była mniejsza niż rok – np. jeden miesiąc).**

Podstawa prawna:

Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.)

Art. 73. 1. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakuje mniej niż rok, urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne.

3. Do okresu siedmioletniej pracy w szkole, o którym mowa w ust. 1, wlicza się okresy czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby oraz urlopu innego niż wypoczynkowy, trwające łącznie nie dłużej niż 6 miesięcy. W przypadku okresu niezdolności do pracy i urlopu trwających dłużej niż 6 miesięcy wymagany okres pracy przedłuża się o ten okres.

4. Okres siedmioletniej pracy w szkole, uzasadniający prawo do urlopu, powinien przypadać bezpośrednio przed datą rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia. Wymóg siedmioletniego okresu pracy w szkole dotyczy udzielenia pierwszego urlopu dla poratowania zdrowia.

5. Nauczyciel w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych, o których mowa w art. 54.

6. Dyrektor szkoły, nie później niż w terminie 2 tygodni przed zakończeniem urlopu dla poratowania zdrowia, wydaje nauczycielowi skierowanie na badanie kontrolne w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

7. W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej. W przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy.

8. Nauczycielowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela w okresie całego zatrudnienia nie może przekraczać 3 lat.

9. Nauczyciel nie ponosi kosztów związanych z orzekaniem o stanie jego zdrowia w związku z potrzebą udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia.

10. O potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia, orzeka lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela. Od orzeczenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, przysługuje odwołanie do organu odwoławczego określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 oraz w trybie określonym w tych przepisach.

11. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, określi, w drodze rozporządzenia, tryb orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, o którym mowa w ust. 1, wzór orzeczenia i sposób prowadzenia dokumentacji związanej z wydawaniem orzeczeń o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia oraz organ odwoławczy od orzeczeń o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, uwzględniając w szczególności sposób wydawania orzeczenia o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu oraz termin odwołania się od orzeczenia.

W dalszej części przedstawiamy:

rozporządzenie ministra zdrowia z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia,

rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2012 r. PN.4131.177.12,

stanowisko MEN w sprawie zasad udzielania dla nauczycieli urlopu dla podratowania zdrowia,

pismo MEN „Urlop zdrowotny dla nauczyciela pracującego w dwóch placówkach jednocześnie”,

wyroki Sądu Najwyższego.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. z dnia 30 listopada 2005 r.)

Na podstawie art. 73 ust. 11 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie reguluje:

1) tryb orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia;

- 2) sposób prowadzenia dokumentacji związanej z wydawaniem orzeczeń o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, zwanych dalej "orzeczeniem", oraz wzór orzeczenia;
- 3) organ odwoławczy od orzeczeń;
- 4) termin odwołania się od orzeczenia.

§ 2. Lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela, zwany dalej "lekarzem", orzeka o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, zwanego dalej "urlopem", na podstawie:

- 1) wyników przeprowadzonego przez siebie badania lekarskiego;
- 2) wyników badań pomocniczych lub konsultacji specjalistycznych, których wykonanie uzna za niezbędne;
- 3) dokumentacji medycznej z przebiegu dotychczasowego leczenia.

§ 3. 1. Orzeczenie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których jeden doręcza się nauczycielowi, drugi przesyła dyrektorowi szkoły, a trzeci dołącza się do indywidualnej dokumentacji osoby badanej.

2. Wzór orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Nauczyciel lub dyrektor szkoły zatrudniającej nauczyciela może, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia, wnieść odwołanie od jego treści wraz z uzasadnieniem.

2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem lekarza, który wydał orzeczenie, do organu odwoławczego, którym jest wojewódzki ośrodek medycyny pracy właściwy ze względu na miejsce wydania orzeczenia.

3. Lekarz, za pośrednictwem którego jest wnoszone odwołanie, przekazuje je w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia do właściwego organu odwoławczego, o którym mowa w ust. 2, wraz z kopią dokumentacji medycznej badania stanowiącego podstawę wydania orzeczenia.

§ 5. 1. Organ, o którym mowa w § 4 ust. 2, wydaje orzeczenie w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania odwołania, na podstawie:

- 1) wyników przeprowadzonego przez siebie badania lekarskiego;
- 2) wyników dodatkowych badań pomocniczych lub konsultacji specjalistycznych, których wykonanie uzna za niezbędne;
- 3) kopii orzeczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1.

2. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, jest ostateczne.

3. Wzór orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

4. Przepisy § 3 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Lekarz oraz podmiot odwoławczy prowadzą ewidencję orzeczeń, o których mowa w § 3 ust. 1 oraz w § 5 ust. 1, która zawiera następujące dane:

- 1) imię, nazwisko i adres nauczyciela;
- 2) numer PESEL, a w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL - nazwę i numer dokumentu tożsamości;
- 3) określenie rodzaju wydanego orzeczenia;
- 4) datę wydania;
- 5) numer orzeczenia;
- 6) potwierdzenie odbioru.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.³⁾

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WZÓR

.....
(pieczęć podmiotu przeprowadzającego badanie) (miejsowość, data)

ORZECZENIE LEKARSKIE/.....

(numer/rok)

Na podstawie art. 73 ust. 10 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118,

poz. 1112, z późn. zm.)

w wyniku przeprowadzonego badania lekarskiego stwierdzam, że Pan/Pani

.....
.....
(imię i nazwisko)

urodzony(a):

.....
...

nr PESEL *) zamieszkały(a):

.....
ze względu na stan zdrowia wymaga/nie wymaga **) udzielenia urlopu dla poratowania
zdrowia

od do

.....
(dzień, miesiąc, rok)

(dzień, miesiąc, rok)

.....
Pieczęć i podpis

lekarza ubezpieczenia zdrowotnego

ZAŁĄCZNIK Nr 2

WZÓR

.....
(pieczęć podmiotu przeprowadzającego badanie) (miejsowość, data)

ORZECZENIE LEKARSKIE WYDANE W TRYBIE ODWOŁAWCZYM/.....

(numer/rok)

Na podstawie art. 73 ust. 10 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118,

poz. 1112, z późn. zm.)

w wyniku przeprowadzonego badania lekarskiego stwierdzam, że Pan/Pani

.....
.....
(imię i nazwisko)

urodzony(a):

.....
nr PESEL *) zamieszkały(a):¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem
administracji rządowej - zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady

Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 134, poz. 1439).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966, Nr 213, poz. 2081 i Nr 228, poz. 2258, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 167, poz. 1397, Nr 179, poz. 1487 i Nr 181, poz. 1526.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie trybu orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. z 2001 r. Nr 1, poz. 13), które zgodnie z art. 30 ustawy z dnia 23 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy - Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego, ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 111, poz. 1194 oraz z 2002 r. Nr 41, poz. 362) utraciło moc z dniem 22 października 2002 r.

.....
ze względu na stan zdrowia wymaga/nie wymaga ^{**)} udzielenia urlopu dla poratowania
zdrowia

od do

.....
(dzień, miesiąc, rok)

(dzień, miesiąc, rok)

.....
(data wystawienia orzeczenia)

(pieczęć i podpis lekarza)

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2012 r. PN.4131.177.12

Zarządzenie burmistrza nakazujące dyrektorom szkół odwoływanie się od wszystkich orzeczeń o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, jest niezgodne z prawem. Wkracza to w sferę uprawnienia zastrzeżonego wyłącznie dla dyrektorów szkół, co jest niezgodne z rozporządzeniem z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz.U. Nr 233, poz.1991).

NZS 2012/5/90, 1219366, Dz.U.2005.233.1991: § 4

Uzasadnienie faktyczne

Zarządzeniem otrzymanym w dniu 6 czerwca 2012 r., na podstawie art. 33 ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym stanowiącym, że kierownik urzędu gminy wykonuje uprawnienia zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych, Burmistrz Miasta K. zobowiązał dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów do każdorazowego odwoływania się do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy od orzeczenia o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, wystawianego przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, składanego dyrektorom szkół i gimnazjów przez nauczycieli.

Przedmiotowe zarządzenie wydane zostało z naruszeniem prawa.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.) nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku, z zastrzeżeniem ust. 2.

Na podstawie art. 73 ust. 11 ww. ustawy Minister Zdrowia wydał rozporządzenie z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. Nr 233, poz. 1991). Zgodnie z jego treścią lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela orzeka o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia na podstawie wyników przeprowadzonego badania lekarskiego, wyników badań pomocniczych lub konsultacji specjalistycznych, których wykonanie uzna za niezbędne oraz dokumentacji medycznej przebiegu dotychczasowego leczenia (§ 2).

Orzeczenie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których jeden doręcza się nauczycielowi, drugi przesyła się dyrektorowi szkoły, a trzeci dołącza się do indywidualnej dokumentacji osoby badanej (§ 3). Nauczyciel lub dyrektor szkoły zatrudniającej nauczyciela może, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia, wnieść odwołanie od jego treści wraz z uzasadnieniem do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy, właściwego ze względu na miejsce wydania orzeczenia, za pośrednictwem lekarza, który wydał orzeczenie (§ 4).

W świetle wyżej cytowanego przepisu § 4 rozporządzenia dyrektor może wnieść odwołanie, ale nie ma takiego obowiązku. Odwołanie musi zawierać uzasadnienie. Zatem zasadność wniesienia odwołania dyrektor ustala na podstawie własnej oceny sytuacji.

Zarządzenie Burmistrza będące przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia, nakazujące dyrektorom szkół odwoływanie się od wszystkich orzeczeń, jest niezgodne z prawem. Zarządzeniem tym burmistrz wkracza w sferę uprawnień zastrzeżonych wyłącznie dla dyrektorów szkół, co jest niezgodne z ww. rozporządzeniem.

Pismo z dnia 11 lutego 2010 r. Ministerstwa Edukacji Narodowej (SPS-023-13715/10) do Marszałka Sejmu:

Stanowisko MEN w sprawie zasad udzielania dla nauczycieli urlopu dla podratowania zdrowia.

Szanowny Panie Marszałku! Odpowiadając na interpelację pana posła Stanisława Rydzonia (SPS-023-13715/10) w sprawie ochrony stosunku pracy nauczycieli mianowanych, pozwolę sobie wyrazić następującą opinię.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.) nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, jest uprawniony do urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia.

Zasady udzielania nauczycielom urlopu dla poratowania zdrowia określają przepisy ustawy - Karta Nauczyciela, zaś tryb orzekania przez lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego o potrzebie udzielenia nauczycielowi takiego urlopu został uregulowany w rozporządzeniu ministra zdrowia z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. Nr 233, poz. 1991). Lekarz ubezpieczenia zdrowotnego ma upoważnienie wyłącznie do orzekania o potrzebie udzielenia urlopu oraz o jego wymiarze. Nie posiada natomiast stosownych kompetencji do wskazania daty rozpoczęcia urlopu. Wyłączne uprawnienie w tym zakresie posiada dyrektor szkoły (placówki), który powinien udzielić zaleconego urlopu dla poratowania zdrowia bez zbędnej zwłoki, jednakże uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania szkoły (placówki). Powyższe oznacza, iż wiążący dla nauczyciela jest jedynie dzień wskazany przez dyrektora szkoły jako data rozpoczęcia urlopu.

Ustawodawca, określając maksymalną granicę długości trwania urlopu dla poratowania zdrowia, nie przewidział w treści art. 73 ustawy - Karta Nauczyciela odrębnego trybu w zakresie jego przedłużania czy skracania. Jedyną sytuacją, w której dyrektor może odwołać nauczyciela z urlopu, jest nawiązanie przez niego innego stosunku pracy lub podjęcie innej działalności zarobkowej. Odmowa powrotu do pracy w przypadku nauczyciela mianowanego skutkuje rozpoczęciem postępowania dyscyplinarnego, a w przypadku pozostałych nauczycieli - rozwiązaniem stosunku pracy z powodu naruszenia obowiązków pracowniczych. Jak wynika z powyższego, w obowiązującym stanie prawnym nie ma podstaw prawnych do przerwania lub wcześniejszego zakończenia urlopu dla poratowania zdrowia przed terminem wynikającym z orzeczenia lekarskiego o potrzebie udzielenia urlopu.

Podczas trwania urlopu dla poratowania zdrowia, poza wyjątkiem stanowiącym naruszenie obowiązku określonego w art. 73 ust. 7 ustawy - Karta Nauczyciela, nie może być rozwiązany stosunek pracy z nauczycielem. Powyższe znajduje uzasadnienie również w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lutego 2005 r. (II PK 71/04) uznał bowiem, iż brak jest jakichkolwiek podstaw, by urlop dla poratowania zdrowia traktować inaczej, gorzej niż zwykły urlop wypoczynkowy.

W ocenie Ministerstwa Edukacji Narodowej regulacji prawnych dotyczących urlopu dla poratowania zdrowia nie można interpretować w oderwaniu od celu, dla którego urlop ten został ustanowiony. Istotą urlopu dla poratowania zdrowia jest bowiem umożliwienie regeneracji zdrowia nauczycielowi utraconego w rezultacie świadczenia pracy szczególnego rodzaju i po wtóre, po odbyciu zaleconego leczenia umożliwienie powrotu do pracy w pełnym wymiarze, na takim samym stanowisku, na takich samych warunkach, o ile nie ma żadnych ku temu przeciwwskazań lekarskich. Urlop dla poratowania zdrowia jest zatem swoistą inwestycją państwa w nauczyciela, a nie tylko obligatoryjnym świadczeniem wynikającym z faktu pozostawiania w stosunku pracy.

Niezależnie od powyższego zasady rozwiązywania stosunków pracy z nauczycielami zatrudnionymi w szkołach feryjnych na podstawie mianowania reguluje w pełni ustawa - Karta Nauczyciela. Oznacza to, iż do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem mianowanym może dojść wyłącznie w sytuacjach wymienionych w przedmiotowej ustawie. Zgodnie z art. 23 ust. 1 i 2 ww. ustawy stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu:

1) na wniosek nauczyciela - z końcem roku szkolnego, po uprzednim złożeniu przez nauczyciela trzymiesięcznego wypowiedzenia;

2) w razie czasowej niezdolności nauczyciela do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza 182 dni, przy czym do okresu niezdolności do pracy wlicza się również przypadające w tym okresie przerwy obejmujące dni, w których w szkole nie odbywają się zajęcia - z końcem tego miesiąca, w którym upływa okres czasowej niezdolności nauczyciela do pracy;

W szczególnie uzasadnionych wypadkach okres niezdolności do pracy może być przedłużony o kolejne 12 miesięcy, o ile nauczyciel uzyska prawo do świadczenia rehabilitacyjnego lub zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia.

3) w razie orzeczenia przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy - z końcem miesiąca, w którym dyrektor szkoły otrzymał ostateczne orzeczenie lekarskie o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy;

4) w razie ukończenia przez nauczyciela 65 lat życia - z końcem roku szkolnego, w którym nauczyciel ukończył 65 lat życia, po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu;

Jeżeli z ukończeniem 65 lat życia nauczyciel nie nabył prawa do emerytury, dyrektor szkoły przedłuża okres zatrudnienia, nie dłużej jednak niż o 2 lata od ukończenia przez nauczyciela 65 lat życia.

5) w razie uzyskania negatywnej oceny pracy - z końcem miesiąca, w którym upływa trzymiesięczne wypowiedzenie, licząc od otrzymania przez nauczyciela negatywnej oceny pracy;

6) w razie cofnięcia skierowania do nauczania religii w szkole - z końcem miesiąca, w którym nastąpiło cofnięcie skierowania do nauczania religii;

7) w świetle art. 23 ust. 4 Karty Nauczyciela rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania może nastąpić również:

a) na mocy porozumienia stron,

b) w razie nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się nauczyciela na badanie okresowe lub kontrolne - z końcem miesiąca, w którym dyrektor otrzyma o tym informację.

Ponadto rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania może nastąpić w trybie i na zasadach określonych w art. 20 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela, tj.:

1) w przypadku całkowitej likwidacji szkoły dyrektor rozwiązuje stosunki pracy z wszystkimi nauczycielami;

2) w razie częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć dyrektor szkoły rozwiązuje z nim stosunek pracy lub na wniosek nauczyciela przenosi go w stan nieczynny (art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy - Karta Nauczyciela).

Rozwiązanie stosunku pracy z ww. przyczyn następuje z końcem roku szkolnego, po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu. Zanim dyrektor szkoły podejmie stosowne decyzje zmierzające w efekcie do rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy w trybie art. 20 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela, należy rozważyć, czy w konkretnej sytuacji nie ma możliwości skorzystania z innych instrumentów prawnych, do których zaliczyć należy:

1) uzupełnianie etatu w innej szkole (szkołach) - organ prowadzący szkołę może nałożyć na nauczyciela obowiązek podjęcia pracy w innej szkole lub szkołach i na tym samym lub - za jego zgodą - na innym stanowisku w celu uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego

wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w wymiarze nie większym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (art. 22 ust. 1 ww. ustawy);

2) ograniczenie wymiaru zatrudnienia do wymiaru nie niższego niż 1/2 etatu - nauczyciel może wyrazić zgodę na ograniczenie zatrudnienia do wymiaru nie niższego niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć i proporcjonalne zmniejszenie wynagrodzenia (art. 22 ust. 2 ustawy - Karta Nauczyciela); jeżeli nauczyciel nie wyrazi zgody na ograniczenie wymiaru zatrudnienia i proporcjonalne zmniejszenie wynagrodzenia w konsekwencji dyrektor szkoły rozwiąże z nim stosunek pracy w trybie art. 20 przedmiotowej ustawy;

3) przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny - nauczyciel może złożyć wniosek o przeniesienie w stan nieczynny, z upływem pozostawania w stanie nieczynnym stosunek pracy wygasa; wygaśnięcie stosunku pracy powoduje dla nauczyciela takie skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w zakresie świadczeń przedemerytalnych (art. 20 ust. 5c ustawy - Karta Nauczyciela).

Jeżeli jednak w związku z późn. zm. organizacyjnymi powodującymi zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmianami planu nauczania dojdzie do konieczności rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem (nauczycielami), dyrektor szkoły powinien ustalić kryteria, które pozwolą mu wybrać nauczyciela (nauczycieli), z którym rozwiąże stosunek pracy. Należy zaznaczyć, iż kryteria wyboru nauczyciela do zwolnienia z pracy, ustalone przez dyrektora szkoły, podlegają kontroli sądowej.

Jak wynika z powyższego, do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem mianowanym może dojść tylko i wyłącznie w sytuacjach wskazanych w ustawie - Karta Nauczyciela. Z racji tego, iż mianowanie charakteryzuje się trwałością stosunku pracy powołany katalog sytuacji ma charakter zamknięty i nie może być dowolnie rozszerzany przez pracodawcę.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia, uprzejmie proszę Pana Marszałka o ich przyjęcie.

Pismo z dnia 13 lipca 2010 r. Ministerstwa Edukacji Narodowej

Urlop zdrowotny dla nauczyciela pracującego w dwóch placówkach jednocześnie.

Nauczyciel zatrudniony w placówce nieferyjnej w roku kalendarzowym ma prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 35 dni roboczych.

Rzeczposp. DF 2010/168/3

Zgodnie z art. 73 ust. 1, 8 i 10 Karty nauczyciela dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony po przepracowaniu co najmniej siedmiu lat w szkole, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku. Nauczycielowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu. O potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia orzeka lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela. Stosownie do pragmatyki zawodowej określonej w stosunku do nauczycieli podstawowe kwestie związane z urlopem wypoczynkowym nauczycieli reguluje, co do zasady, ustawa szczególna, czyli ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (DzU z 2006 r. nr 97, poz. 674 ze zm.).

Do nauczycieli zatrudnionych w placówkach, w których nie są przewidziane ferie szkolne, ma zastosowanie art. 64 ust. 3 i 5a ustawy, który stanowi, że nauczycielowi zatrudnionemu w placówce nieferyjnej przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 35 dni roboczych w czasie ustalonym w planie urlopów. W sprawach dotyczących zatrudnienia nauczycieli nieuregulowanych w sposób szczególny w KN ustawa, na mocy art. 91c, odsyła do przepisów ogólnych. W związku z tym odpowiednio **w zakresie urlopu wypoczynkowego, w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w placówkach nieferyjnych, mają zastosowanie m.in. następujące przepisy kodeksu pracy:**

1) art. 165, zgodnie z którym jeżeli pracownik nie może rozpocząć urlopu w ustalonym terminie z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy, a w szczególności z powodów wymienionych w pkt 1 - 4, pracodawca jest obowiązany przesunąć urlop na termin późniejszy,

2) art. 166, zgodnie z którym część urlopu niewykorzystaną ze ściśle określonych, wymienionych w pkt 1 - 4 powodów, pracodawca jest obowiązany udzielić w późniejszym terminie.

Na podstawie art. 165 k.p. można wnioskować, że urlop dla poratowania zdrowia stanowi inną niż wymienione w pkt 1 - 4 przyczynę usprawiedliwionej nieobecności w pracy, co stanowiłoby podstawę do przesunięcia nauczycielom zatrudnionym w placówkach nieferyjnych urlopu na późniejszy termin. Odmienne zdanie wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 10 lutego 1988 r. (I PR 7/88), stwierdzając m.in., że cele urlopu wypoczynkowego i zdrowotnego są w rzeczywistości zbieżne: regeneracja sił pracownika. Urlop zdrowotny nie jest równoznaczny ze zwolnieniem lekarskim od wykonywania pracy i mimo że nie jest urlopem wypoczynkowym, pozostaje jednak urlopem. **W opinii SN nie można z dwóch urlopów korzystać równocześnie w tym samym okresie czasu.** Gdy pracownik korzysta przez cały rok kalendarzowy z urlopu dla poratowania zdrowia, urlop wypoczynkowy za ten rok zostaje skonsumowany. Podsumowując, **Ministerstwo Edukacji Narodowej stoi na stanowisku, że zarówno nauczyciele zatrudnieni w placówkach feryjnych, jak i zatrudnieni w placówkach nieferyjnych przebywający na urlopie zdrowotnym przez cały rok kalendarzowy nie mogą domagać się przyznania za ten rok urlopu wypoczynkowego.**

Nauczyciel zatrudniony w placówce nieferyjnej w roku kalendarzowym ma prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 35 dni roboczych. Biorąc pod uwagę brak uregulowań prawnych dotyczących wysokości urlopu wypoczynkowego w roku, w którym nauczyciel przebywa na urlopie dla poratowania zdrowia, oraz stanowisko, jakie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 10 lutego 1988 r., **w opinii MEN nauczycielowi zatrudnionemu w placówce nieferyjnej, który przez część roku przebywał na urlopie dla poratowania zdrowia, nie można odmówić prawa do urlopu wypoczynkowego w wysokości proporcjonalnej do okresu faktycznie przepracowanego w 2010 r.**

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r. (II PK 54/10)

1. Z art. 73 ust. 1 ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela wynika, iż prawo do urlopu dla poratowania zdrowia jest prawem podmiotowym pracownika. W okresie zaś tego urlopu stosunek pracy nauczyciela jest chroniony. Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny na jego wniosek (lub wypowiedzenie mu stosunku pracy) po rozpoczęciu urlopu jest sprzeczne z celem urlopu i uzasadnia żądanie uznania tego przeniesienia za bezskuteczne.

2. Brak przyczyn do wypowiedzenia stosunku pracy mianowanego nauczyciela, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt. 2 ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela nie pozwala na wypowiedzenie mu stosunku pracy, szczególnie w sytuacji gdy tuż przed rozpoczęciem urlopu dla poratowania zdrowia przebywa na zwolnieniu lekarskim.

Sentencja

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Kazimierza M. przeciwko Publicznemu Gimnazjum im. J. o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenie stosunku pracy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 września 2010 r., skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 listopada 2009 r.; oddała skargę kasacyjną.

Uzasadnienie faktyczne

Powód Kazimierz M. - po ostatecznym sprecyzowaniu roszczenia - wniósł o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia stosunku pracy dokonanego przez pracodawcę Publiczne Gimnazjum im. J. Sąd Rejonowy, wyrokiem z dnia 21 lipca 2009 r. uznał za bezskuteczne wypowiedzenie powodowi stosunku pracy. Sąd Rejonowy w motywach orzeczenia przyjął, że pozwana szkoła miała możliwość zatrudnienia powoda do wymiaru nie niższego niż 1/2 etatu, stąd wypowiedzenie definitywne nie znajdowało podstaw.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód zatrudniony był u pozwanego od 1 września 2002 r. jako mianowany nauczyciel techniki. W okresie od 1 września 2002 r. do 31 sierpnia 2007 r. powód pełnił obowiązki dyrektora tego Gimnazjum.

W roku szkolnym 2008/2009 powód objął 6 godzin tygodniowo lekcji z techniki oraz 3 godziny jako wychowawca w świetlicy szkolnej. Celem uzupełnienia zajęć powód nauczał wychowania fizycznego w innej szkole podstawowej w wymiarze 9 godzin. Szkoła ta jednak w planach miała być zlikwidowana, co stało się uchwałą Rady Miejskiej w maju 2009 r.

Z końcem kwietnia 2009 r. Dyrektor Gimnazjum - Lucyna S. - poinformowała powoda o likwidacji szkoły, ale jednocześnie wyraziła wolę kontynuowania współpracy z powodem do 12 godzin tygodniowo, o ile uzupełni on swoje kwalifikacje. Powód w tym celu dokształcał się na studiach podyplomowych, które miały zakończyć się w czerwcu lub lipcu. W czasie rozmowy powód poinformował dyrektora szkoły o swym złym stanie zdrowia, co być może spowoduje konieczność wykorzystania przez powoda urlopu dla poratowania zdrowia. Dnia 28 kwietnia 2009 r. dyrektor szkoły poinformowała Radę Pedagogiczną Gimnazjum o zmniejszeniu oddziałów o jeden i zaplanowała dla powoda 5 godzin lekcyjnych techniki oraz 7 godzin z wiedzy o społeczeństwie (o ile uzupełni on kwalifikacje).

Powód w okresie od 16 kwietnia 2009 r. do 30 maja 2009 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim. W dniu 11 maja 2009 r. Gimnazjum wysłało do powoda pismo, zawierające wypowiedzenie powodowi stosunku pracy, z uwagi na zmiany organizacyjne, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 j.t. ze zm.)

Dnia 12 maja 2009 r. powód skontaktował się telefonicznie z Dyrektorem Szkoły, która poinformowała go, że wcześniejsze ustalenia, co do jego zatrudnienia nie są aktualne. Pismo wypowiedające stosunek pracy powód otrzymał 25 maja 2009 r. Jeszcze przed tą datą, - tj. 14 maja 2009 r. wydano orzeczenie lekarskie stwierdzające konieczność udzielenia powodowi urlopu dla poratowania zdrowia, o którym mowa w art. 73 ust. 10 ustawy - Karta Nauczyciela. Czas urlopu określono od 31 maja 2009 do 30 maja 2010 r. Orzeczenie lekarskie wpłynęło do Gimnazjum 15 maja 2009 r. Pracodawca udzielił powodowi urlopu dla poratowania zdrowia do końca okresu zatrudnienia, tj. do 31 sierpnia 2009 r. Powód - Kazimierz M. nie przyjął 3 miesięcznego okresu urlopu dla poratowania zdrowia. Dnia 7 lipca 2009 r. powód obronił pracę dyplomową, kończącą 3 semestralne studia podyplomowe, które umożliwiały mu naukę z przedmiotu wiedza o społeczeństwie (wos). O fakcie tym szkoła wiedziała. A zatem w dacie złożenia przez pracodawcę oświadczenia woli o wypowiedzeniu powód kończył studia podyplomowe. Na zebraniu Rady Pedagogicznej Dyrektorka Szkoły poinformowała o wakatach godzin lekcyjnych z techniki (w wymiarze 5 godzin lekcyjnych), z wos-u (w wymiarze 7 godzin lekcyjnych) oraz z języków obcych (w wymiarze 8 godzin lekcyjnych). Jednocześnie pracodawca udzielał informacji, iż powód, dysponując uprawnieniami do obsadzenia tylko 5 godzin lekcyjnych z techniki nie mógłby otrzymać 1/2 etatu, co umożliwiłoby pracodawcy zmianę warunków pracy nauczycielowi mianowanemu, jakim był Kazimierz M. W roku szkolnym 2009/2010 miało być zaplanowanych więcej godzin lekcyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim (o 4 godziny więcej), a mniej klas.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżyła strona pozwana, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego (art. 20 ust. 1 pkt 2; art. 20 ust. 2; art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela oraz art. 45 § 1 k.p.), a także naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c.). Skarżąca wniosła o przeprowadzenie dodatkowych dowodów z przesłuchania świadków oraz o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa. Wyrokiem z 23 listopada 2009 r., Sąd Okręgowy oddalił apelację. Uznał przy tym, że z chwilą uzyskania informacji o otrzymaniu prawa do urlopu dla poratowania zdrowia pracodawca powinien cofnąć wypowiedzenie i udzielić urlopu na pełen okres.

Wyrok Sądu Okręgowego została zakwestionowany przez pozwaną szkołę skargą kasacyjną. W skardze kasacyjnej zarzucono wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie przede wszystkim art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela przez uznanie, że z chwilą nabycia prawa do urlopu dla poratowania zdrowia na okres dłuższy niż okres wypowiedzenia nie można z pracownikiem rozwiązać stosunku pracy i z chwilą uzyskania od pracownika informacji o udzieleniu urlopu pracodawca powinien cofnąć wypowiedzenie stosunku pracy; naruszenie art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 91c § 1 Karty Nauczyciela oraz obrazę art. 45 § 1 i § 2 k.p. w zw. z art. 91 § 1c Karty Nauczyciela. W skardze kasacyjnej zarzucono także nie respektowanie przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego, tj. art. 316 § 1 w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw, stąd wymaga oddalenia, aczkolwiek uzasadnienie wyroku nie w pełni odpowiada właściwej interpretacji prawa.

1. Najważniejszy problem prawny, jaki powstał przy rozpatrywaniu sporu dotyczył zakresu ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy mianowanego nauczyciela, który w okresie

wypowiedzenia uzyskał prawo do urlopu dla poratowania zdrowia, ale o fakcie przyznania tego urlopu od konkretnego dnia pracodawca dowiedział się przed skutecznym złożeniem oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy. Dodatkowo wymaga podkreślenia, iż ad casum oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy zostało złożone w czasie nieobecności pracownika w pracy spowodowanej chorobą (dzień 25 maja 2009 r.). Data rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia w niniejszej sprawie określona została jako dzień następny po dniu zwolnienia lekarskiego. Zwolnienie lekarskie powód otrzymał na okres do 30 maja 2009 r., natomiast urlop dla poratowania zdrowia miał rozpocząć się 31 maja 2009 r. Powód otrzymał zatem oświadczenie woli pracodawcy o wypowiedzeniu umowy w okresie niezdolności do pracy spowodowanej chorobą,

2. Zgodnie z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela, nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku. Z powołanego przepisu, a także utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż prawo do urlopu dla poratowania zdrowia jest prawem podmiotowym pracownika. W okresie zaś tego urlopu stosunek pracy nauczyciela jest chroniony. Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny na jego wniosek (lub wypowiedzenie mu stosunku pracy) po rozpoczęciu urlopu jest sprzeczne z celem urlopu i uzasadnia żądanie uznania tego przeniesienia za bezskuteczne (wyrok SN z 20 kwietnia 2001 r. sygn. I PKN 377/00 - OSNP 2003/5/115 i powoływane tam orzecznictwo). Judykatura uznaje, iż dyrektor szkoły jest zobowiązany do udzielenia urlopu i do określenia jego długości zgodnie z orzeczeniem lekarskim. W okresie urlopu nie może zatem zmienić na niekorzyść warunków zatrudnienia nauczyciela. Urlop dla poratowania zdrowia jest bowiem usprawiedliwiona nieobecnością w pracy o określonym przez ustawodawcę przeznaczeniu. Ratio przepisów o omawianym tu urlopie polega właśnie na umożliwieniu nauczycielowi spokojnego leczenia, w celu uzyskania poprawy zdrowia bez obawy o dalszą egzystencję materialną.

3. Brakuje normy, a także wypowiedzi judykatury, które wprost zakazywałyby wypowiedzenia stosunku pracy w okresie od uzyskania informacji o przyznaniu urlopu dla poratowania zdrowia a przed datą jego rozpoczęcia. Co więcej Sąd Najwyższy w wyroku z 7 listopada 1995 r. sygn. I PRN 83/95 (OSP 1997/10/189) stanął wręcz na stanowisku, iż złożenie wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie jest przeszkodą do rozwiązania stosunku pracy. Taki punkt widzenia zgodny jest nota bene z prawem, a odmienna interpretacja sądu drugiej instancji orzekającego w niniejszej sprawie (aczkolwiek mało stanowcza) nie znajduje uzasadnienia.

4. Jednoznaczna teza zawarta w orzeczeniu I PRN 83/95 nie jest jednak w pełni adekwatna dla niniejszej sprawy, gdzie urlop dla poratowania zdrowia bezpośrednio poprzedzało zwolnienie lekarskie.

5. Sądowi Najwyższemu znana jest uchwała SN z 7 grudnia 2006 r., sygn. I PZP 4/06, w myśl której w przypadku istnienia podstaw do rozwiązania stosunku pracy z mianowanym nauczycielem z przyczyn wskazanych w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nie stosuje się art. 41 k.p. Uchwała ta spotkała się z oceną krytyczną piśmiennictwa, gdzie podniesiono, iż grupa nauczycieli mianowanych nie korzysta w myśl uchwały SN I PZP 4/06 z podstawowych gwarancji prawnych dotyczących stabilizacji zatrudnienia w okresie ochronnym, jakim jest choroba (por. glosa do uchwały autorstwa I. Sawa, MPrP 2008/12/666). Ta kontrowersja staje się szczególnie istotna wówczas, gdy urlop dla poratowania zdrowia stanowi niejako kontynuację zwolnienia lekarskiego. Nie można, bowiem w takiej sytuacji podnosić

zasadnie argumentu, że zwolnienie lekarskie stanowiło "ucieczkę" przed wypowiedzeniem stosunku pracy, skoro owo zwolnienie zakończyło się skierowaniem na urlop dla poratowania zdrowia. Do dalszej dyskusji merytorycznej jest także argument o kompleksowej regulacji rozwiązania stosunku pracy mianowanych nauczycieli i braku możliwości sięgania dla tych przypadków do kodeksu pracy, skoro dopuszcza się stosowanie art. 38 k.p.; art. 45 § 2 etc. k.p. na zasadzie art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela.

6. Nie negując na tle rozpatrywanego przypadku frontalnie tezy powołanej uchwały Sądu Najwyższego, bowiem problem w sprawie nie był podnoszony ani przez powoda ani przez sądy meriti i rozstrzygając spór w zgodzie z uchwałą z 7 grudnia 2006 r., sygn. I PZP 4/06, należy ocenić, iż wypowiadając stosunek pracy, w okresie zwolnienia lekarskiego i po otrzymaniu informacji o uzyskaniu przez powoda następnego dnia po zwolnieniu lekarskim urlopu dla poratowania zdrowia, szkoła co najmniej nadużyła swych uprawnień do wypowiedzenia, co nie korzysta z ochrony prawnej (art. 8 k.p.).

7. Przede wszystkim jednak w uchwale z 7 grudnia 2006 r., sygn. I PZP 4/06 Sąd Najwyższy podkreślił, iż dla wyłączenia ochrony z art. 41 k.p. konieczne jest zaistnienie przyczyn wskazanych w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela. W sprawie niniejszej zaś takie przyczyny nie występowały. Jak trafnie oceniły sądy nie było podstaw merytorycznych do wypowiedzenia powodowi umowy o pracę. Pensum dydaktyczne dla powoda było zabezpieczone w wymiarze ponad 1/2 etatu, co dawało mu prawo do zmiany warunków pracy i tym samym nie umocowywało dyrektora szkoły do wypowiedzenia stosunku pracy z mianowania.

8. Brak przyczyn do wypowiedzenia stosunku pracy mianowanego nauczyciela, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nie pozwala na wypowiedzenie mu stosunku pracy, szczególnie w sytuacji gdy tuż przed rozpoczęciem urlopu przebywa na zwolnieniu lekarskim. Wadliwość wypowiedzenia stosunku pracy powoduje zasadne wystąpienie z pozwem przez K. M. Zasadność tego roszczenia pracownika nie zobowiązuje strony pozwanej do cofnięcia oświadczenia woli o wypowiedzeniu stosunku pracy powodowi, ale zmusza do przyjęcia konsekwencji ferowania przez sąd wyroku, zgodnie z żądaniem pozwu. Taką też intencję wyraził Sąd Okręgowy w motywach swego orzeczenia, twierdząc, iż korzystniejsze z punktu widzenia zapewnienia dobrych relacji w pracy byłoby cofnięcie przez pracodawcę oświadczenia woli o wypowiedzeniu stosunku pracy. Stwierdzeniem tym Sąd drugiej instancji - wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej obraził ani art. 61 k.c.

9. Zdaniem Sądu Najwyższego nie doszło też do obrazy art. 45 § 1 k.p. w taki sposób, by naruszenie tego przepisu mogło spowodować uchylenie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego przez Sąd Najwyższy w trybie nadzwyczajnym skargi kasacyjnej, w sytuacji, gdy wyrok ten realizował normę z art. 385 k.p.c. i powinien być dawno wykonany, a brakuje jakiegokolwiek innej podstawy prawnej dla uwzględnienia skargi. Takie działanie Sądu Najwyższego (tj. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Okręgowemu w celu orzeczenia o przywróceniu powoda do pracy i oddaleniu apelacji, a także orzeczeniu o kosztach procesu) oznaczałoby zbytnie sformalizowanie postępowania wywołanego skargą kasacyjną, przeczyłoby szybkości postępowania i zasadzie ekonomii procesowej w sprawach pracowniczych, w których ważne jest rozstrzygnięcie sporu bez zwłoki, nie antagonizowanie stron i ustabilizowanie ich sytuacji.

10. Z tych względów merytorycznych orzeczono, jak w sentencji uznając, że naruszenia procedury nie miały takiego charakteru, o którym mowa w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. Tylko bowiem zasadnicze uchybienia procesowe prowadzić mogą do uchylenia wyroku. Samo

naruszenie przepisów postępowania - nawet, jeżeli jest obiektywnie istotne - nie jest wystarczającą podstawą skargi kasacyjnej.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2008 r. (I UK 228/07)

Okres urlopu nauczyciela dla poratowania zdrowia jest okresem niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Sentencja

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 lutego 2008 r. sprawy z odwołania Ewy P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o prawo do emerytury, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 marca 2007 r. [...]

oddalił skargę.

Uzasadnienie faktyczne

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie wyrokiem z dnia 14 grudnia 2006 r. zmienił decyzję pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. z dnia 29 września 2006 r. i przyznał ubezpieczonej Zofii P. prawo do emerytury nauczycielskiej od dnia 1 września 2006 r. oraz zasądził od "pozwanego" na jej rzecz zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona w okresie od 1 września 1985 r. do 31 sierpnia 2006 r. była zatrudniona jako nauczyciel w pełnym wymiarze czasu pracy w Zespole Szkół [...] w S. W tym czasie, w okresie od 8 lutego 1993 r. do 2 listopada 1993 r. oraz od 1 września 1999 r. do 31 sierpnia 2000 r., ubezpieczona korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia - łącznie 1 rok 9 miesięcy i 21 dni. W dniu 31 maja 2006 r. ubezpieczona - w oparciu o przepis art. 23 i 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) - wypowiedziała umowę o pracę ze skutkiem na dzień 31 sierpnia 2006 r. Następnie w dniu 4 września 2006 r. złożyła wniosek o przyznanie emerytury nauczycielskiej. Organ rentowy wydał decyzję odmowną w związku z tym, iż ustalił, że ubezpieczona legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 31 lat 8 miesięcy i 4 dni, lecz nie ma wymaganego dwudziestoletniego stażu pracy w szczególnym charakterze, który w jej przypadku wynosi 18 lat 5 miesięcy i 27 dni. Do okresu pracy w szczególnym charakterze organ rentowy nie zaliczył okresu przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia.

Sąd Okręgowy, powołując się na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 361), stwierdził, że do okresu pracy w szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, wlicza się okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa oraz okresy urlopu udzielanego dla poratowania zdrowia sprzed 1 lipca 2004 r., to jest sprzed dnia wejścia w życie art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), dodanego ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264). Dalej Sąd Okręgowy wywiódł, że skoro płatny urlop dla poratowania zdrowia został udzielony ubezpieczonej przed 1 lipca 2004 r., zalicza się go do okresu pracy w szczególnym charakterze. Stąd też ubezpieczona spełnia wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

W wyniku apelacji organu rentowego Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 21 marca 2007 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 29 września 2006 r. W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny stwierdził, że decydujące znaczenie dla oceny roszczenia ubezpieczonej ma stan prawny i faktyczny istniejący w dacie wydawania decyzji. Wskazał, że od 1 lipca 2004 r. obowiązuje nowe brzmienie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw dodała ust. 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis ten ma zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem obowiązywał on w dacie złożenia wniosku i w dacie wydania decyzji. Podkreślił, że stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie II UK 219/04, do którego odwołał się Sąd Okręgowy, wyrażone zostało w sprawie, w której decyzja zapadła w 2002 r., a więc przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, a ponadto w uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wyraźnie zaznaczył, że do czasu wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do okresu pracy w szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, wlicza się okresy niezdolności do pracy z powodu choroby lub macierzyństwa oraz okresy urlopu udzielonego dla poratowania zdrowia. Nadto Sąd Apelacyjny powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 5 maja 2005 r., II UK 215/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 360) - Sąd Apelacyjny omyłkowo przytoczył błędną sygnaturę II UK 514/04 - w myśl którego ocena wpływu nowej regulacji normatywnej (której nie można przypisać wstecznego interpretacyjnego oddziaływania na wcześniejsze prawne pojmowanie nauczycielskiego stażu pracy) na ewentualnie odmienną kwalifikację okresów faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach w okresie trwania zatrudnienia nauczycielskiego dla celów ustalenia prawa do nauczycielskiej emerytury będzie możliwa i konieczna dopiero przy orzekaniu w kwestii nauczycielskich emerytur przysługujących po dniu jej wejścia w życie. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny nie uwzględnił w okresie pracy w szczególnym charakterze okresów płatnych urlopów dla poratowania zdrowia.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła ubezpieczona zarzucając błędną wykładnię art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegającą na przyjęciu, że wyłącza on urlop dla poratowania zdrowia z okresów pracy w szczególnym charakterze, co w konsekwencji spowodowało uznanie, że

ubezpieczona nie spełnia wymaganego warunku prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela - 20 lat pracy nauczycielskiej.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na konieczność wyjaśnienia, czy przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ma zastosowanie również do okresów urlopów dla poratowania zdrowia udzielonych na podstawie Karty Nauczyciela przed dniem 1 lipca 2004 r., tj. przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw. Stwierdziła także, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na zarzucane naruszenie prawa materialnego oraz znaczenie interpretacji powyższego przepisu wobec nauczycieli, którzy zamierzają przejść na emeryturę nauczycielską. Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o "zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie skarżącej prawa do emerytury" oraz zasądzenie kosztów procesu za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skargi wywiedziono, iż nowelizacja dokonana ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, wprowadziła do art. 32 ustęp 1a o następującym brzmieniu: "przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się (1) okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, (2) okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego." Natomiast kolejna zmiana tego przepisu, od 1 listopada 2005 r., wprowadzona ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412 ze zm.) uchyliła przepis art. 32 ust. 1a pkt 2. Zdaniem skarżącej, Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, iż przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy urlopów dla poratowania zdrowia, bowiem urlop dla poratowania zdrowia objęty był dyspozycją art. 32 ust. 1a pkt 2, obowiązującego jedynie w okresie od 1 lipca 2004 r. do 31 października 2005 r. Skarżąca podkreśliła, że Sąd Apelacyjny, kwalifikując urlop dla poratowania zdrowia pod hipotezę normy art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie wyjaśnił motywów, jakimi się kierował. W szczególności nie odniósł się do wykładni celowościowej, która wynika, zdaniem skarżącej, z protokołu posiedzenia Komisji Polityki Społecznej i Rodziny obradującej w dniu 4 czerwca 2005 r. nad projektem rządowym ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (druk nr 3772). Podkreśliła, że pkt 2 omawianego przepisu dotyczył także urlopów bezpłatnych, które po jego uchyleniu należy zaliczać do pracy w szczególnym charakterze, stąd wyłączenie urlopów dla poratowania zdrowia byłoby niezasadne. Skarżąca wywiodła także, iż art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy wyłącznie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie z tytułu niezdolności

do pracy na podstawie art. 92 § 1 k.p., o czym świadczy łącznik "lub" użyty w tym przepisie. Nadto wynagrodzenie wypłacane pracownikowi z tytułu niezdolności do pracy nie jest równoznaczne z wynagrodzeniem otrzymywanym przez nauczyciela w trakcie urlopu dla poratowania zdrowia. Urlop taki jest udzielany nauczycielowi w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, a zatem jego cel jest inny niż cel zwolnienia z powodu choroby.

Skarżąca wskazała także, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące ochrony praw słusznie nabytych, bowiem zastosowanie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w sposób respektujący tę zasadę, powinno prowadzić do wniosku, iż o możliwości zastosowania tego przepisu decyduje nie tylko data wniosku o emeryturę lecz również to, czy okres urlopu dla poratowania zdrowia odbyty został przed nowelizacją dokonaną od 1 lipca 2004 r. ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie. Chociaż uzasadniony jest zarzut naruszenia wskazywanego w niej przepisu prawa materialnego (aczkolwiek z inną argumentacją niż ta, jaką posłużyła się skarżąca), to wyrok odpowiada prawu. Sąd Apelacyjny jako podstawę swojego rozstrzygnięcia wskazał przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który nie ma zastosowania wprost w niniejszej sprawie, a jedynie w drodze wykładni systemowej. Ubezpieczona wystąpiła bowiem o przyznanie emerytury nauczycielskiej na podstawie przepisu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela. Przepis ten nie pozostaje w żadnym związku normatywnym z przepisem art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i reguluje odrębną podstawę prawną emerytury nauczycielskiej, formułując własne przesłanki nabycia tego prawa. Zgodnie z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Przepis art. 86 Karty Nauczyciela, w myśl którego nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze, chociaż zawiera pojęcie znane przepisom ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych "praca w szczególnych warunkach," nie ma charakteru odsyłającego do przepisów tej ustawy. Co więcej, przepisy art. 32 ust. 5 oraz art. 47 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyraźnie wskazują, że odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. oraz urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. Wynika z nich zatem wprost, że Karta Nauczyciela określa swoje własne warunki nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej. Jedynym odesłaniem do przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zawartym w przepisie art. 88 Karty Nauczyciela, jest jego ust. 2 dotyczący podstawy wymiaru emerytury.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02 (OSNP 2004 nr 11, poz. 197), wskazał, że po wejściu w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyraźnie zarysowują się dwa odrębne systemy emerytalne nauczycieli, wywodzące się z potraktowania pracy nauczycielskiej jako zatrudnienia w szczególnym charakterze: pierwszy, związany z wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 32 i 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. i drugi, w którym warunki emerytalne regulowane są przepisami odrębnymi. Podkreślił, że brak związku normatywnego między przepisami regulującymi świadczenia dla pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze a przepisami Karty Nauczyciela wynikał także wcześniej wprost z ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). W przepisach przewidujących świadczenia dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie wymieniono nauczycieli (por. art. 53 ust. 3 tej ustawy), stwierdzając w art. 53 ust. 4, że uprawnienia z tytułu szczególnego charakteru zatrudnienia nauczycieli regulują odrębne przepisy. W wyroku tym odwołano się do wykładni historycznej, która prowadzi do wniosku, że prawo do emerytury nauczycielskiej, zawsze wywodzone z faktu zatrudnienia w szczególnym charakterze, określanego niegdyś jako zatrudnienie I kategorii, łączyło się z odrębnym od reguł powszechnych, dotyczących pozostałych pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze, ustaleniem warunków, pod którymi nauczyciel mógł być zaliczony do pracowników tej kategorii. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz.U. Nr 12, poz. 63 ze zm.), nauczycielowi i jego rodzinie przysługiwało prawo do zaopatrzenia emerytalnego na zasadach określonych dla pracowników I kategorii zatrudnienia, z tym że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1957 r. w sprawie zaliczania nauczycieli do I kategorii zatrudnienia (Dz.U. Nr 27, poz. 119) określało te warunki inaczej (bardziej korzystnie) niż obejmujące pozostałych pracowników rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia, Dz.U. Nr 39, poz. 176 (por. wyrok Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 czerwca 1959 r., TR III 573/58, OSPiKA 1961 nr 1, poz. 26). Po wejściu w życie ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 114), nauczyciele - zgodnie z art. 103 - nabywali prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym i byli zaliczeni do I kategorii zatrudnienia już bez odesłania do przepisów wykonawczych. Tak też stanowiła ustawa - Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r., przed zmianą dokonaną od dnia 6 sierpnia 1996 r. przepisem art. 1 pkt 50 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396). Zgodnie z art. 86, do pracowników I kategorii zatrudnienia zaliczano nauczycieli, o których mowa w art. 1 pkt 1-7. Karta Nauczyciela używała więc własnej definicji tego zatrudnienia, nawiązującej do miejsca wykonywania pracy pedagogicznej. Była to regulacja wyczerpująca, nieodwołująca się do jakichkolwiek warunków dodatkowych, jak te, które zostały przewidziane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wydanym na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Sąd Najwyższy podkreślił, że w wyrokach z dnia 21 sierpnia 1985 r., II URN 117/85 (niepublikowany) i z dnia 12 lutego 1985 r., II UR 2/85 (OSNCP 1985 nr 10, poz. 161) oraz w uchwale z dnia 23 stycznia

1986 r., III UZP 56/85 (OSNCP 1986 nr 12, poz. 203) przedstawiono pogląd, że w zakresie uregulowanym Kartą, rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r. nie dotyczy nauczycieli.

Przepis art. 86 Karty Nauczyciela w obecnym brzmieniu nie precyzuje określenia pracy w szczególnym charakterze - poza stwierdzeniem, że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze, ani też nie odsyła do jego prawnej definicji ustalonej w innych przepisach. Ani ten przepis, ani art. 88 ust. 1 nie wyłącza wprost jakichkolwiek okresów pozostawania nauczyciela jedynie "formalnie" - bez świadczenia pracy - w zatrudnieniu w podmiotach określonych w art. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela - jak to czyni art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Należy mieć jednak na uwadze, że przepisy te z mocy art. 32 ust. 5 i art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należą do systemu emerytalnego i do interpretacji użytych w art. 88 ust. 1 pojęć - "okres zatrudnienia" i "wykonywanie pracy w szczególnym charakterze" - stosuje się definicje obowiązujące w tym systemie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361; z dnia 5 maja 2005 r., II UK 215/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 360).

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2004 r., po zmianie dokonanej ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: (1) okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, (2) okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego. Nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych skreśliła pkt 2 ust. 1a.

W stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 lipca 2004 r. w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że do okresu pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) (por. uchwałę z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5, poz. 97, podjętą w sprawie dotyczącej wykonywania pracy w szczególnym charakterze, a konkretnie pracy nauczyciela - § 15 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), oraz że do okresu 20 lat pracy nauczycielskiej, wymaganego do przyznania emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, wlicza się okresy nieobecności w pracy spowodowane czasową niezdolnością do pracy, urlopem macierzyńskim i urlopem dla poratowania zdrowia (por. wyrok z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, OSNP 2004 nr 11, poz. 197). Zmiana dokonana z dniem 1 lipca 2004 r. oznaczała modyfikację definicji pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, wprowadzając istotną nowość w obowiązującym stanie prawnym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361; z dnia 5 maja 2005 r., II UK 215/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 360). Dla jej znaczenia nie pozostaje także bez

wpływu zmiana dokonana kolejną ustawą z dnia 1 lipca 2005 r., jednakże wyjaśnienia wymaga, czy miała ona wpływ na kwalifikację urlopu dla poratowania zdrowia.

Skarżąca zajęła stanowisko, że okres urlopu dla poratowania zdrowia nie jest okresem niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1, zaliczając do tego ostatniego wyłącznie okresy niewykonywania pracy z powodu niezdolności do pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. Natomiast okres urlopu dla poratowania zdrowia zaliczony został do określonych w art. 32 ust. 1a pkt 2 ustawy (uchylonym z dniem 1 listopada 2005 r.) okresów zwolnienia pracownika od świadczenia pracy na mocy szczególnych przepisów. Tak ujęty problem prawny rozważany był w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07 (niepublikowanym), a zawarta w nim argumentacja została zaaprobowana przez Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie. Stwierdzono w nim, że art. 32 ust. 1a pkt 1 nie posługuje się pojęciem "wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy" (tak jak w art. 7 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach w związku z art. 92 k.p.), a za okres niewykonywania pracy uznaje również okres pobierania zasiłku macierzyńskiego, pomimo tego, że okres ten jest okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy. Oznacza to, że art. 32 ust. 1a pkt 1 odnosi się do okresów faktycznego niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie, niezależnie od tego, czy niewykonywanie pracy spowodowane było niezdolnością do pracy, czy też inną przyczyną i niezależnie od tego, czy okres, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie, stanowi okres składkowy czy też okres nieskładkowy. Podnoszony przez skarżącą argument, że użycie w sformułowaniu "wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa" łącznika "lub" oznacza, iż zarówno "wynagrodzenie", jak i "świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa" dotyczą niezdolności do pracy spowodowanej chorobą i macierzyństwem, jest nietrafny, chociażby z tego powodu, że w przypadku urlopu macierzyńskiego przysługuje pracownikowi zasiłek macierzyński (świadczenie z ubezpieczenia społecznego) a nie wynagrodzenie. Zatem wykładnia gramatyczna przemawia przeciwko takiemu pojmowaniu pojęcia "wynagrodzenie," użytemu w tym przepisie. W przywołanym wyżej wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK 2000 nr 1, poz. 1). Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze winien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z wyłączeniem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarobkowania. W rezultacie okres niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy to nie tylko okres niezdolności do pracy, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie określone w art. 92 k.p. lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ale także

każdy inny okres, w którym pracownik pozostawał w stosunku pracy i otrzymywał wynagrodzenie, jednakże pracy faktycznie nie świadczył (nie wykonywał). Takim okresem niewykonywania pracy jest również okres urlopu dla poratowania zdrowia. Ponadto, jak wywiedziono w powyższym wyroku, urlop dla poratowania zdrowia nie był i nie jest okresem, w którym na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy. Definicję pojęcia "zwolnienie od pracy" zawiera § 4 wydanego na podstawie art. 298² k.p. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz.U. Nr 60, poz. 281). W myśl przytoczonego przepisu zwolnienie pracownika od pracy następuje w przypadku, gdy obowiązek taki wynika z Kodeksu pracy, z przepisów wykonawczych do Kodeksu pracy albo z innych przepisów prawa. Wymienione w § 4 rozporządzenia akty prawne są z pewnością przepisami szczególnymi w stosunku do ustawy o emeryturach i rentach, a zawarte w nich unormowania wprost stanowią o obowiązku pracodawcy zwolnienia pracownika od pracy (jej świadczenia) w ściśle określonych sytuacjach; np. art. 37 § 1 k.p., zgodnie z którym w okresie co najmniej dwutygodniowego wypowiedzenia umowy o pracę dokonanego przez pracodawcę pracownikowi przysługuje zwolnienie na poszukiwanie pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia; § 5-§ 15 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 15 maja 1996 r., wymieniające przypadki przysługujących pracownikowi zwolnień od pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia lub bez zachowania takiego prawa; § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy (Dz.U. Nr 71, poz. 336), zgodnie z którym pracodawca jest obowiązany, na wniosek zakładowej organizacji związkowej, zwolnić pracownika z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie tej organizacji z zachowaniem prawa do wynagrodzenia; art. 21 ust. 2 Karty Nauczyciela, w myśl którego nauczyciela zmieniającego miejsce zamieszkania w związku z przeniesieniem zwalnia się od pełnienia obowiązków służbowych na odpowiedni okres czasu, nie dłuższy niż 7 dni; art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), nakazujący pracodawcy zwolnienie radnego od pracy zawodowej w celu umożliwienia mu brania udziału w pracach organów gminy. Wszystkie te przykładowo wymienione przepisy postępują się pojęciem "zwolnienia od pracy", "zwolnienia od pracy zawodowej", "zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy" lub "zwolnienia od pełnienia obowiązków służbowych" i brak jest podstaw do uznania jurydycznej odmienności ich natury. Takiego zwrotu nie zawiera i nigdy nie zawierał art. 73 Karty Nauczyciela, stanowiący o obowiązku dyrektora szkoły udzielenia nauczycielowi, po spełnieniu określonych warunków, płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Okres urlopu dla poratowania zdrowia nie był co prawda (i nie jest) "okresem niezdolności do pracy z powodu choroby", jednakże był "okresem powstrzymywania się pracownika od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia", określanym również jako "przerwa w pracy", "nieobecność w pracy" lub "okres powstrzymywania się od pracy, niezbędny do regeneracji sił i zapewnienia możliwości dalszego wykonywania pracy" (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1996 r., I PRN 67/96, OSNAPiUS 1997 nr 6, poz. 99 i z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, OSNP 2004 nr 11, poz. 197). Również więc z tego względu okres urlopu dla poratowania zdrowia jest niewątpliwie okresem niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach.

Podnoszony przez skarżącą problem prawny dotyczący ochrony praw słusznie nabytych nie został powiązany z podstawami kasacyjnymi, bowiem nie wskazano w nich naruszenia art. 2 Konstytucji RP, a zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach podstaw. W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Oczywiście jest, że dwie pierwsze, przywołane wyżej, przesłanki dotyczyć muszą przepisów powołanych w podstawach kasacyjnych. W związku z powyższym, niejako na marginesie rozpoznawanej sprawy, wskazać należy, że Trybunał Konstytucyjny zwracał uwagę, że zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zapewnia ona ochronę praw podmiotowych - zarówno publicznych, jak i prywatnych, a także maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw, a więc sytuacji prawnych, w których zostały spełnione wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia określonych praw podmiotowych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2006 r., SK 56/05, OTK-A 2006 nr 7, poz. 77). Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego co do ekspektatyw praw (a tylko tak można oceniać sytuację ubezpieczonej, która przed 1 lipca 2004 r. nie spełniała żadnej z przesłanek prawa do emerytury wskazanych w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela) jest jednolite. O ile ochroną prawną objęte są zarówno prawa nabyte w drodze skonkretyzowanych decyzji, przyznających świadczenia, jak i prawa nabyte in abstracto przed zgłoszeniem wniosku o ich przyznanie, to w przypadku ekspektatyw praw podmiotowych ochrona ogranicza się do ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, to jest takich, które spełniają zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia praw pod rządami danej ustawy bez względu na stosunek do nich ustawy późniejszej (por. orzeczenie z 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 cz. I, s. 128; wyrok z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK ZU 1997 nr 7, poz. 114; z dnia 22 czerwca 1999 r., K5/99, OTK 2000 nr 5, poz. 100 i z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK 2000 nr 1, poz. 1). W powołanym wyżej wyroku z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, Trybunał stwierdził ponadto, że państwo ma obowiązek podejmować działania, które zapewnią odpowiednie środki finansowe niezbędne do realizacji konstytucyjnych praw socjalnych, ale musi przy tym uwzględniać sytuację gospodarczą i konieczność zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego. Podejmowane przez państwo działania mające na celu zapewnienie środków finansowych na ubezpieczenia społeczne mają swoje granice. Ubezpieczony musi więc liczyć się z tym, że w warunkach recesji gospodarczej lub niekorzystnych trendów demograficznych, w sytuacji gdy spadają wpływy ze składek ubezpieczeniowych, państwo może być zmuszone zmienić obowiązujące regulacje prawne na niekorzyść, dostosowując zakres realizacji praw socjalnych do warunków ekonomicznych. Zasada ochrony praw nabytych chroni wyłącznie oczekiwania usprawiedliwione i racjonalne. Istnieją dziedziny życia i sytuacje, w których jednostka musi liczyć się z tym, że zmiana warunków społecznych lub gospodarczych może wymagać zmian regulacji prawnych, w tym również zmian, które znoszą lub ograniczają dotychczas zagwarantowane prawa podmiotowe. Usprawiedliwione oczekiwania realizacji praw nabytych powstają w szczególności w przypadku przyznania świadczeń emerytalnych decyzją właściwych organów i wiążą się one ze szczególnym charakterem stosunku ubezpieczeniowego. Odmienny charakter mają natomiast sytuacje prawne osób, które nie spełniają wszystkich przesłanek nabycia prawa do emerytury, a w szczególności przesłanki wieku emerytalnego. W tym

przypadku brak jest równie silnych argumentów przemawiających za zapewnieniem stabilności prawa. W konsekwencji tylko osoby, które przed wejściem w życie nowych przepisów spełniły wszystkie warunki nabycia prawa do świadczenia mogą zasadnie układać swoje plany życiowe w zaufaniu do obowiązującego prawa zakładając, że będą mogły skorzystać z przyznanych nim uprawnień. Ustawodawca może natomiast ingerować w ekspektatywy, które nie mają charakteru maksymalnie ukształtowanych, pod warunkiem, że nie naruszy istoty prawa do zabezpieczenia społecznego.

Na koniec podkreślić należy, że wykładanie znaczenia omawianych norm prawnych poprzez odwołanie się do dyskusji Komisji Polityki Społecznej i Rodziny obradującej w dniu 4 czerwca 2005 r. nad projektem rządowym ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (druk nr 3772) budzi poważne wątpliwości.

Nie sposób na podstawie dyskusji przed głosowaniem nad zmianami ustawy doszukiwać się ich znaczenia - bez odniesienia się do samego projektu ustawy i zawartych w nim założeń. Ważniejsze jest jednak to, iż znaczenie normatywne art. 32 ust. 1a pkt 2 nie może wynikać z dyskusji poprzedzającej głosowanie nad jego skreśleniem. Przepis ten bowiem z określoną treścią normatywną funkcjonował przecież od 1 lipca 2004 r. Z dyskusji zaś członków Komisji Polityki Społecznej i Rodziny obradującej w dniu 19 marca 2004 r. nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Biuletyn nr 2981/IV) nie wynika, który punkt art. 32 ust. 1a dotyczy urlopów dla poratowania zdrowia. Generalnie, analiza obu tych dyskusji prowadzi do wniosku, że podstawy do przypisywania mocy wykładni autentycznej wypowiedziom posłów - członków komisji legislacyjnych są bardzo wątpliwe, bowiem niekoniecznie trafnie odczytują oni znaczenie wprowadzanych zmian legislacyjnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r. (II PZP 5/05)

Podstawą odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia może być również kontynuowanie zatrudnienia na podstawie stosunku pracy lub wykonywanie innej działalności zarobkowej rozpoczętych przed udzieleniem tego urlopu (art. 73 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.).

Sentencja

Sąd Najwyższy, przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 lipca 2005 r. sprawy z powództwa Jacka K. przeciwko Zespołowi Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. o wynagrodzenie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 7 kwietnia 2005 r. [...]

"Czy zawarta w art. 73 ust. 7 zd. II ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz.

U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.) przesłanka odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w postaci podejmowania innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej obejmuje również stosunek pracy lub działalność zarobkową rozpoczęte przed udzieleniem takiego urlopu?"

podjął uchwałę:

Podstawą odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia może być również kontynuowanie zatrudnienia na podstawie stosunku pracy lub wykonywanie innej działalności zarobkowej rozpoczętych przed udzieleniem tego urlopu (art. 73 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.).

Uzasadnienie faktyczne

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu, rozpoznając apelację Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Oleśnie z dnia 30 grudnia 2004 r. [...] stwierdził, iż w sprawie wystąpiło powyższe zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości i postanowił przedstawić Sądowi Najwyższemu pytanie prawne następującej treści: "Czy zawarta w art. 73 ust. 7 zd. II ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.) przesłanka odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w postaci podejmowania innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej obejmuje również stosunek pracy lub działalność zarobkową rozpoczęte przed udzieleniem takiego urlopu?"

Stan faktyczny sprawy, w związku z którym powstało zagadnienie prawne, przedstawia się następująco. Powód Jacek K. jest zatrudniony u pozwanego w Zespole Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. od 1987 r. w charakterze nauczyciela. W okresie od dnia 1 września 1998 r. do końca sierpnia 2003 r. powód był dyrektorem pozwanego, w tym czasie funkcję zastępcy dyrektora pełniła Barbara B.-S., obecny dyrektor pozwanego. Pełniąc obowiązki dyrektora strony pozwanej, powód w dniu 23 lipca 2001 r. podjął zatrudnienie na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w W. O fakcie powyższym od momentu podjęcia pracy w CKE zostały powiadomione zastępczyni powoda, w tym Barbara B.-S. W czasie zatrudnienia powód korzystał z czterech urlopów dla poratowania zdrowia: w okresie od dnia 5 kwietnia 2003 r. do dnia 9 maja 2003 r., w okresie od dnia 10 maja 2003 r. do dnia 30 czerwca 2003 r., w okresie od dnia 1 września 2003 r. do dnia 30 czerwca 2004 r. Kolejny urlop zdrowotny został udzielony powodowi na okres od dnia 1 września 2004 r. do dnia 30 czerwca 2005 r. decyzją pracodawcy z dnia 1 września 2004 r. Każda decyzja pracodawcy o udzieleniu powodowi urlopu dla poratowania zdrowia była poprzedzona orzeczeniem lekarskim o potrzebie jego udzielenia. Ostatnie orzeczenie lekarskie, przed udzieleniem czwartego urlopu, zawierało adnotację o tym, iż w okresie urlopu nauczyciel nie powinien wykonywać pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej oraz o braku przeciwwskazań do pracy dodatkowej niezwiązanej z dydaktyką i wychowaniem. Strona pozwana uzyskała od CKE informację z dnia 1 października 2003 r. i 11 października 2004 r., że Jacek K. jest zatrudniony w CKE w W. od dnia 23 lipca 2001 r. na stanowisku eksperta w wymiarze 1/2 etatu. Strona pozwana decyzją z dnia 24 października 2003 r. odwołała powoda z trzeciego urlopu dla poratowania zdrowia i wstrzymała wypłatę wynagrodzenia z tego tytułu. Jacek K. złożył w Sądzie Rejonowym w Oleśnie w dniu 15

grudnia 2003 r. pozew o zapłatę wynagrodzenia za miesiące listopad i grudzień 2003 r. Sprawa zawisła pod sygnaturą [...]. Przed pierwszą rozprawą pozwany uregulował dochodzoną przez powoda należność oraz wypłacił mu wynagrodzenie za styczeń 2004 r. Wobec tego powód skutecznie cofnął pozew i postępowanie zostało w sprawie umorzone. Jacek K., poza pracą w ramach stosunku pracy na rzecz pozwanego i CKE w W., w czasie czwartego urlopu dla poratowania zdrowia nie pozostawał w innym stosunku pracy, ani nie wykonywał żadnej innej działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 23 sierpnia 2004 r. powód uzyskał prawo do kolejnego urlopu na okres do końca czerwca 2002 r. Z urlopu tego został odwołany przez dyrektora Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących pismem z dnia 19 października 2004 r. Powód wniósł o uznanie za bezskuteczne dokonane odwołania z urlopu dla poratowania zdrowia.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2004 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Oleśnie zasądził od pozwanego Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. na rzecz powoda Jacka K. kwotę 4.209,90 złotych, nadając w tej części wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 2.338,83 zł. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy powołał się na przepisy art. 73 pkt 1b ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela w brzmieniu sprzed dnia 31 sierpnia 2004 r. oraz po tej dacie, a następnie wskazał na treść art. 8 ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, dochodząc do wniosku, iż w świetle przepisów intertemporalnych nauczyciela przebywającego na urlopie dla poratowania zdrowia po dniu 31 sierpnia 2004 r. można odwołać w razie ziszczenia się przesłanek wymienionych art. 73 pkt 7 Karty Nauczyciela w jego obecnym brzmieniu. Przepis art. 73 pkt 7 Karty Nauczyciela taksatywnie wymienia przesłanki dające dyrektorowi szkoły prawo do złożenia jednostronnego oświadczenia woli o odwołaniu nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia. Przesłankami tymi są: podjęcie przez nauczyciela w czasie urlopu innego stosunku pracy oraz podjęcie przez nauczyciela (w czasie urlopu) innej działalności zarobkowej. Wykładnia pojęcia "podjęcie" stosunku pracy nie budzi wątpliwości, pojęcie to odnosi się do nowo nawiązanego stosunku pracy. Nie jest natomiast podjęciem pracy fakt wykonywania zatrudnienia podjętego przed udzieleniem urlopu dla poratowania zdrowia. Z porównania poprzednio obowiązującego przepisu z obecnym, określającym przesłanki odwołania nauczyciela z urlopu, wynika - zdaniem Sądu Rejonowego - iż intencją ustawodawcy było ograniczenie sytuacji skutkujących odwołaniem nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia tylko do takich przypadków, kiedy nauczyciel nawiązuje nowy stosunek pracy, czy też podejmuje działalność gospodarczą w czasie urlopu. Pod rządami poprzedniej regulacji było zakazane wykonywanie jakiegokolwiek zatrudnienia lub działalności sprzecznej z celami udzielonego urlopu, obecnie ta okoliczność w ogóle nie ma znaczenia i nie podlega ocenie sądu. Sąd nie ocenia, czy nauczyciel wykorzystuje urlop zgodnie z jego przeznaczeniem. W aktualnym stanie prawnym liczba przesłanek - dających możliwość podjęcia decyzji o odwołaniu z urlopu - została w zasadniczy sposób przez ustawodawcę ograniczona - tylko do stosunku pracy i działalności zarobkowej i to nowo nawiązanych. Z tych względów, w myśl dyspozycji art. 73 ust. 5 ustawy Karta Nauczyciela, należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.209,90 złotych tytułem wymagalnych w dacie orzekania wynagrodzeń za miesiące listopad i grudzień 2004 r., wychodząc ponad żądanie, w oparciu o treść art. 477¹ § 1 k.p.c. i mając na względzie okoliczność, że wynagrodzenie nauczycielom jest wypłacane z góry. Orzeczenie w przedmiocie rygoru natychmiastowej wykonalności uzasadniono art. 477² § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących w O. W swojej apelacji zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 73 ust. 7 ustawy - Karta Nauczyciela, w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, polegającą na bezzasadnym przyjęciu, iż użyte w powołanym przepisie określenie "podejmuje stosunek pracy lub inną działalność zarobkową" dotyczy wyłącznie rozpoczęcia dodatkowego zatrudnienia.

Strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa. W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem drugiej instancji.

Rozpoznając apelację, Sąd Okręgowy stwierdził, że istotna dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu pozostaje kwestia, czy w obowiązującym aktualnie stanie prawnym dopuszczalne jest skuteczne odwołanie nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia w przypadku stwierdzenia, iż w trakcie urlopu wykonuje on (podejmuje) pracę w ramach innego stosunku pracy nawiązanego jeszcze przed udzieleniem mu tego urlopu. Zagadnienie to nie pojawiło się dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego, ani w piśmiennictwie prawniczym, natomiast - zdaniem Sądu Okręgowego - "budzi ono poważne wątpliwości".

Materialnoprawna podstawa odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia jest zawarta w art. 73 ust. 7 zdanie drugie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, który stanowi, iż w przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Powyższy przepis w zacytowanym brzmieniu wszedł w życie w dniu 31 sierpnia 2004 r., mocą ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 179, poz. 1845). Wprawdzie powodowi, jak wynika z decyzji pracodawcy z dnia 23 sierpnia 2004 r., udzielono urlopu dla poratowania zdrowia od dnia 16 sierpnia 2004 r., to jednak znowelizowany art. 73 ust. 7 ustawy - Karta Nauczyciela i tak miał wobec niego zastosowanie, a to na podstawie art. 8 wspomnianej ustawy z dnia 15 lipca 2004 r., który przewiduje, iż nauczyciele, którzy w dniu wejścia w życie ustawy przebywają na urloпах dla poratowania zdrowia, zachowują prawo do tych urloпów do końca okresu, na jaki ich udzielono, chyba że wcześniej zostaną odwołani z urlopu na podstawie art. 73 ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 lipca 2004 r.

Punktem wyjścia przy interpretacji przepisu art. 73 ust. 7 zdanie drugie ustawy Karta Nauczyciela w okolicznościach rozpatrywanej sprawy jest pytanie, czy jego hipoteza oprócz stosunków pracy (lub innych działalności zarobkowych) podjętych po dacie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, rozciąga się również na takie stosunki (działalności zarobkowe), które podjęto przed dniem udzielenia urlopu. Prima facie na to pytanie można odpowiedzieć przecząco, odwołując się zwłaszcza do argumentów z zakresu wykładni językowej. Wyrażeniu "podejmuje" na gruncie ustawy nie nadano specjalnego znaczenia, skoro w katalogu definicji legalnych (art. 3) brak takiego pojęcia, a zatem winno zostać mu przypisane znaczenie wynikające z języka potocznego. W języku polskim wyraz "podejmować", jako forma niedokonana czasownika "podjąć" oznacza tyle, co przedsięwziąć jakieś działanie, wziąć coś na siebie; rozpocząć coś, szczególnie rozpocząć coś ponownie (Słownik języka polskiego, pod

red. M. Szymczaka, Tom II, Warszawa 1992, s. 732). W takiej sytuacji właściwy byłby wniosek, iż w analizowanym przepisie mowa jest jedynie o stosunkach pracy i działalnościach zarobkowych, które rozpoczęły się już po dniu udzielenia nauczycielowi urlopu, względnie o tych aktywnościach zawodowych, które ubiegający się o urlop nauczyciel zawiesił, a które podjął na nowo po rozpoczęciu urlopu. Zwraca jednak uwagę, że ustawodawca posłużył się formą niedokonaną czasownika "podjąć". Odwołanie z urlopu nie zachodzi więc wówczas, gdy nauczyciel "podjął inną aktywność zawodową, ale gdy taką "podejmuje". W związku z tym nasuwa się pytanie, czy taki zabieg ma jedynie nieistotny charakter techniczno-redakcyjny, czy też kryje się za nim określona treść normatywna, wyrażająca się w postawionym wcześniej pytaniu. Powstałych wątpliwości nie rozwiewa, a wręcz je pogłębia, wynik wykładni systemowej. Przyglądając się systematyce art. 73 ust. 7 ustawy zwraca uwagę fakt, iż jest on zbudowany z dwóch zdań, co nakazywałoby odczytywanie przesłanek odwołania z urlopu przez pryzmat obu zawartych w nich norm. W pierwszym zdaniu mowa jest o tym, że w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej, w drugim - jak wskazano wcześniej - jest mowa o odwołaniu w razie podejmowania przez nauczyciela innego stosunku pracy lub innej działalności zarobkowej. Podkreślenia wymaga, że hipotezy obu przepisów nie są tożsame, bo w pierwszym mowa jest o nawiązaniu stosunku pracy lub podjęciu działalności zarobkowej, zaś w drugim chodzi o podejmowanie stosunku pracy lub działalności zarobkowej. Nie ma wątpliwości, że zakaz zawarty w zdaniu pierwszym odnosi się do sytuacji, gdy nauczyciel przebywając na urlopie dla poratowania zdrowia rozpoczyna zupełnie nową aktywność zawodową - o nawiązaniu stosunku pracy nie można wszak mówić w razie kontynuowania zatrudnienia na podstawie wcześniej zawartej umowy o pracę. Gdyby zatem zdanie drugie miało stanowić proste doprecyzowanie sankcji wynikającej z naruszenia zakazu ze zdania pierwszego, to najwłaściwszą formą byłoby konsekwentne brzmienie: "w przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel nawiązał inny stosunek pracy lub podjął inną działalność zarobkową". Tymczasem zdanie drugie nie zawiera zwykłego powtórzenia hipotezy ze zdania pierwszego. Skoro zatem ustawodawca posłużył się terminem "podejmuje" zrelacjonowanym zarówno do stosunku pracy, jak i działalności zarobkowej, to należy przyjąć, iż nie stanowi to jedynie rezultatu naruszenia pewnej "elegancji legislacyjnej". W takim stanie rzeczy uzasadniony byłby wniosek, iż chodzi o uzupełnienie zakazu rozpoczynania nowych aktywności zawodowych o sytuacje wykonywania zatrudnienia lub działalności zarobkowych rozpoczętych przed udzieleniem urlopu, a kontynuowanych po tej dacie. Konkluzja taka wynika stąd, że nauczycielowi można "prewencyjnie" zabronić rozpoczynania nowej aktywności zawodowej po udzieleniu urlopu, jak to ma miejsce w zdaniu pierwszym. Jednak, co oczywiste, nie można tego uczynić wobec tych aktywności, które już wcześniej zostały rozpoczęte - nie da się bowiem zabronić rozpoczynania czegoś, co już zostało zainicjowane; w takiej sytuacji możliwe jest jedynie sformułowanie określonej sankcji w przypadku, gdy z dniem udzielenia urlopu nauczyciel już pozostaje w innym stosunku pracy lub prowadzi inną działalność zarobkową. Dlatego zdanie pierwsze odnosiłoby się wyłącznie do sytuacji po udzieleniu urlopu, zakazując podejmowania stosunków pracy i działalności zarobkowych, a drugie, uprawniając do odwołania z urlopu, dotyczyło wszelkich - niezależnie od momentu rozpoczęcia - stosunków pracy i działalności zarobkowych realizowanych w czasie trwania urlopu dla poratowania zdrowia.

Za powyższą interpretacją analizowanego przepisu przemawia również jego wykładnia

celowościowa. Przy odwoływaniu się do rationis legis tego uregulowania w pierwszej kolejności zwrócić trzeba uwagę na poprzednie brzmienie przepisu zawierającego przesłanki odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia. Obowiązujący do dnia 31 sierpnia 2004 r. art. 73 ust. 1b ustawy Karta Nauczyciela stanowił, że w przypadku stwierdzenia, iż w okresie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność sprzeczną z celami udzielonego urlopu, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Zwraca uwagę, że warunek wykonywania zatrudnienia lub prowadzenia działalności powiązany był z wymogiem sprzeczności z celami udzielonego urlopu. Oznacza to, że w poprzednim stanie prawnym dopuszczalna była dodatkowa aktywność zawodowa nauczyciela w czasie urlopu, byle nie stała ona w sprzeczności z celem urlopu. De lege lata cecha sprzeczności z celem urlopu nie występuje w treści przepisu, co może prowadzić do wniosku, że ustawodawca odchodząc od takiego kryterium a priori przyjął, iż każdy inny stosunek pracy podejmowany w czasie urlopu sam przez się jest sprzeczny z jego celem. Niezależnie od tego, czy opisanej zmianie towarzyszyły takie założenia, konsekwencją dokonanej nowelizacji w istocie jest zaostrzenie warunków korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia, ponieważ obecnie niedopuszczalne jest rozpoczęcie jakiegokolwiek formy aktywności zawodowej. Jeśli zatem ratio legis art. 73 ust. 7 ustawy - Karty Nauczyciela miało się wyrażać w poszerzeniu sytuacji upoważniających dyrektora szkoły do odwołania nauczyciela z urlopu, to jako brak racjonalności w działaniu ustawodawcy ocenić należałoby ograniczenie takich rygorów jedynie do nowo nawiązywanych stosunków pracy czy działalności zarobkowych. W przeciwnym bowiem razie nawet całkowicie sprzeczny z celem urlopu stosunek pracy czy działalność zarobkowa, rozpoczęte przed datą udzielenia urlopu, nie stanowiłyby przesłanki dla odwołania z niego nauczyciela. W przypadku takich stanów faktycznych zmiana Karty Nauczyciela zamiast ograniczać, de facto wprowadzałaby zaostrzenie rygorów odwołania nauczyciela z urlopu, wobec zniesienia kryterium sprzeczności z celem urlopu trudno przyjąć, by ustawodawcy przyświecały takie intencje. Z drugiej jednak strony wypada zauważyć, że treść art. 73 ust. 7 zdanie drugie Karty Nauczyciela można było ukształtować podobnie jak uprzedni art. 73 ust. 1b - poprzez zawarcie stwierdzenia, iż odwołanie z urlopu następuje gdy "nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność", co w sposób jednoznaczny przesądzałoby o objęciu taką hipotezą każdej aktywności zawodowej - rozpoczętej zarówno przed, jak i po udzieleniu urlopu.

W podsumowaniu zaprezentowanych wątpliwości Sąd Okręgowy podkreślił, iż dla kierunku rozstrzygnięcia przedmiotowego zagadnienia prawnego nie pozostają bez znaczenia praktyczne konsekwencje, jakie wynikają z przyjęcia wykładni językowej, z zarysowanymi wyżej wątpliwościami. Ograniczenie możliwości odwołania nauczyciela z urlopu do aktywności zawodowych rozpoczętych po dacie jego udzielenia stanowiłoby niczym nieusprawiedliwione uprzywilejowanie tych nauczycieli, którzy przed dniem 31 sierpnia 2004 r., a także później, lecz przed datą udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, zdążyli nawiązać inne stosunki pracy, czy rozpocząć nowe działalności zarobkowe, nawet ze swej istoty sprzeczne z celem tego urlopu, wobec tych, którzy z takiej możliwości nie skorzystali. Nie bez znaczenia dla oceny całej sytuacji musi wreszcie pozostawać okoliczność stosunkowo łatwego w praktyce omińnięcia takiego ograniczonego rygoru, bo wystarczałoby, aby nauczyciel, zamierzający skorzystać u danego pracodawcy z urlopu dla poratowania zdrowia, a nawet dysponujący już wymaganym orzeczeniem lekarskim o potrzebie udzielania mu

takiego urlopu, przed jego udzieleniem przez pracodawcę zadbał o nawiązanie innego stosunku pracy (lub zgłosił rozpoczęcie innej działalności zarobkowej), po czym mógłby wykonywać to zatrudnienie (działalność) już po rozpoczęciu urlopu, bez obawy odwołania go z urlopu. Taka praktyczna łatwość obejścia zakazu z art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela niweczy założenia przyjęte przez ustawodawcę przy nowelizowaniu tego aktu prawnego.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o udzielenie odpowiedzi pozytywnej na przedstawione zagadnienie prawne.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z punktu widzenia przedstawionego Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego najistotniejsze znaczenie mają przepisy art. 73 ust. 1 i 7 ustawy Karta Nauczyciela. Według powołanych przepisów nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku (ust. 1). W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej. W przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy (ust. 7). Nie ulega wątpliwości, że przytoczony przepis art. 73 ust. 7 w przedmiocie określenia wpływu nawiązania stosunku pracy (prowadzenia działalności gospodarczej) na odwołanie nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia jest niejasny. Sąd Okręgowy, dokonując subtelnej analizy logiczno-językowej tego przepisu, wyraził pogląd, że przepis ten należałoby interpretować w ten sposób, iż podstawą do odwołania nauczyciela z urlopu jest nie tylko nawiązanie stosunku pracy lub podjęcie innej działalności gospodarczej w okresie przebywania na urlopie, ale również kontynuowanie zatrudnienia (innej działalności gospodarczej), podjętych przed rozpoczęciem urlopu.

Brzmienie powołanego przepisu może uzasadniać jednak również inne stanowisko, mianowicie, że zdanie pierwsze powołanego przepisu przewiduje jedynie zakaz nawiązania stosunku pracy lub podjęcia innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie, a zdanie drugie, przewidujące odwołanie z urlopu nauczyciela, który w okresie urlopu podejmuje inny stosunek pracy lub inną działalność zarobkową, określa jedynie następstwa naruszenia zakazu sformułowanego w zdaniu pierwszym.

Widać stąd, że wykładnia logiczno-językowa przepisu art. 73 ust. 7 nie prowadzi do jednoznacznych rezultatów. W tej sytuacji, dokonując interpretacji wymienionego przepisu, należy odwołać się do rezultatów płynących z innych rodzajów wykładni. Mając na uwadze fakt, że przepis art. 73 Karty Nauczyciela był wielokrotnie nowelizowany (w niektórych okresach nowelizacje były dokonywane co rok) istotne mogą okazać się wnioski wynikające z wykładni historyczno-prawnej. Uwzględnić należy również wnioski wynikające z wykładni systemowej oraz funkcjonalnej.

W wersji pierwotnej art. 73 Karty Nauczyciela przewidywał, że nauczycielowi zatrudnionemu

w pełnym wymiarze zajęć, po przepracowaniu co najmniej 3 lat w szkole, organ bezpośrednio nadzorujący szkołę udziela płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres jednego roku, o ile organ społeczny służby zdrowia stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Kolejne zmiany treści art. 73 dotyczyły stażu wymaganego dla ubiegania się o urlop, trybu stwierdzania potrzeby udzielenia urlopu, organu udzielającego urlopu, przesłanek negatywnych, w razie zaistnienia których można było odwołać nauczyciela z urlopu. W związku z ostatnio wymienioną kwestią należy wskazać, że do 2000 r. art. 73 nie zawierał żadnych regulacji na ten temat. Dopiero ustawą z dnia 18 lutego 2000 r. (Dz. U. Nr 19, poz. 239) został wprowadzony do treści art. 73 ustęp 1b, w myśl którego w przypadku stwierdzenia, iż w okresie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel wykonuje zatrudnienie lub prowadzi działalność sprzeczną z celami udzielonego urlopu, dyrektor szkoły odwołuje nauczyciela z urlopu, określając termin, w którym nauczyciel obowiązany jest do powrotu do pracy. Równocześnie ustępem 4 minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania został zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, uwzględniając w szczególności podmiot uprawniony do orzekania o stanie zdrowia i sposób prowadzenia dokumentacji oraz rodzaje zatrudnienia i działalności sprzecznych z celami urlopu. Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie trybu orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. z 2001 r. Nr 1, poz. 13) w przypadku stwierdzenia potrzeby udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, lekarz wpisuje w dokumentacji medycznej nauczyciela orzeczenie o stanie zdrowia, zalecone leczenie oraz informację dotyczącą zatrudnienia i działalności, których wykonywanie jest sprzeczne z celami tego urlopu. Zatrudnieniem lub działalnością nauczyciela sprzeczną z celami urlopu dla poratowania zdrowia jest wykonywanie każdej pracy, która według oceny lekarza, wynikającej z wiedzy medycznej, może spowodować opóźnienie lub brak skutków zaleconego leczenia.

Kolejnej zmiany art. 73 dokonano ustawą z dnia 23 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy - Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego, ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 111, poz. 1194 ze zm.), wskazując w ustępie 4, określającym przedmiot i zakres rozporządzenia wykonawczego, że orzeczenie o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu powinno uwzględniać w szczególności indywidualne wskazanie rodzajów zatrudnienia i działalności sprzecznych z celami urlopu dla poratowania zdrowia, który ma być udzielony danemu nauczycielowi. Przepis art. 30 powołanej ustawy przewidywał, że przepisy wykonawcze wydane przed dniem wejścia w życie ustawy, na podstawie upoważnień, które zostały zmienione tą ustawą, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie upoważnień w brzmieniu w niej ustalonym, nie dłużej jednak niż 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2000 r. obowiązywało więc nadal i utraciło moc w październiku 2002 r. Po utracie mocy obowiązującej tego rozporządzenia nie zostało wydane nowe rozporządzenie wykonawcze.

Ustawą z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 179, poz. 1845) została zmieniona treść art. 73 Karty. W szczególności uzyskał nowe brzmienie przepis ustępu 7; jego treść została przytoczona powyżej. Co się tyczy zakresu odesłania do rozporządzenia wykonawczego (ustęp 11) to

miało ono obejmować tryb orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu, wzór orzeczenia i sposób prowadzenia dokumentacji związanej z wydawaniem orzeczeń o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia oraz organ odwoławczy od orzeczeń o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia.

Na tle przytoczonych uregulowań jest widoczne, że do czasu nowelizacji art. 73 Karty Nauczyciela w 2004 r. przepisy tej ustawy wyraźnie dopuszczały w stosunku do nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia możliwość wykonywania w okresie urlopu zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności, wyłączając jednak rodzaje zatrudnienia i działalności sprzeczne z celami urlopu, określone bądź to ogólnie (2000 r.), bądź też z uwzględnieniem indywidualnych wskazań w orzeczeniu o potrzebie udzielenia urlopu (2001 r.). Nowelizacja ustawy dokonana w 2004 r. nie zawiera już tego rodzaju pozytywnej regulacji. Jednoznacznie natomiast formułuje w ustępie 7 zdanie pierwsze zakaz nawiązania stosunku pracy lub podejmowania innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie, bez względu na ich rodzaj (charakter); nie mogą one zostać również wprowadzone w drodze rozporządzenia wykonawczego, ponieważ odpowiedni przepis (ustęp 11) nie przewidział takiej kompetencji dla Ministra Zdrowia.

Z powyższego wynika jednoznacznie, że w porównaniu do wcześniejszych uregulowań ustawodawca, w aspekcie możliwości łączenia zatrudnienia w ramach stosunku pracy (lub innej działalności zarobkowej) z korzystaniem z urlopu, postanowił zaostrzyć warunki uzyskiwania przez nauczycieli urlopu dla poratowania zdrowia. Jest to istotny wniosek, wskazujący na kierunek wykładni art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela. Równocześnie trudno byłoby przyjąć, że o ile każde nawiązanie stosunku pracy lub podjęcie innej działalności zarobkowej w okresie przebywania na urlopie (zdanie pierwsze art. 73 ust. 7) uzasadnia odwołanie nauczyciela z urlopu, to nie powoduje takich skutków żadne zatrudnienie w ramach stosunku pracy lub prowadzenie innej działalności zarobkowej podjęte przed rozpoczęciem urlopu, niezależnie od ich charakteru. Pozostawałoby to w oczywistej sprzeczności z celem urlopu dla poratowania zdrowia i wykładnią art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela dopuszczająca takie jego rozumienie byłoby nie do przyjęcia.

Wniosek o celowym zaostrzeniu przez ustawodawcę warunków korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia znajduje dalsze potwierdzenie w nowym przepisie art. 73 ust. 5, stabilizującym sytuację materialną nauczyciela w okresie korzystania z urlopu. Zgodnie z tym przepisem nauczyciel w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia zachowuje prawo do miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych, o których mowa w art. 54.

Jak wcześniej podkreślono, sens językowy przepisu art. 73 ust. 7 Karty Nauczyciela nie jest jednoznaczny. W tej sytuacji wykładnia funkcjonalna (celowościowa) oraz systemowa, a także wnioski wynikające z wykładni historycznej, nakazują przyjąć znaczenie analizowanego przepisu jak w treści niniejszej uchwały.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2010 r. (II PK 233/09)

Wyczerpanie okresu 182 dni czasowej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą oraz zakończenie trwającego krócej niż rok urlopu dla poratowania zdrowia, w razie przedłużającej się niezdolności do pracy, stanowi obligatoryjną przesłankę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania (art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).

Dyrektor przedszkola może nie przyznać nauczycielowi pełnego, rocznego urlopu dla poratowania zdrowia. Nie musi go też przedłużać do roku, nawet jeśli lekarz uzna, że jest taka potrzeba.

Sentencja

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 lutego 2010 r. sprawy z powództwa Anny W. przeciwko Samorządowemu Przedszkolu w S. o przywrócenie do pracy, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 19 marca 2009 r. [...] oddalił skargę kasacyjną i nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie faktyczne

Powódka Anna W. pozwem z 2 stycznia 2008 r. przeciwko Samorządowemu Przedszkolu w S. domagała się uznania za bezpodstawne rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2008 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ powództwo oddalił i zasądził od powódki na rzecz pozwanego 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona u pozwanego jako nauczyciel mianowany. Od 15 listopada 2006 r. do 15 maja 2007 r. nieprzerwanie przez 182 dni przebywała na zwolnieniu lekarskim. Od 16 maja 2007 r. do 31 sierpnia 2007 r. pozwany udzielił powódce urlopu dla poratowania zdrowia. Po przeprowadzeniu badania lekarskiego, lekarz stwierdził konieczność udzielenia dalszej części urlopu dla poratowania zdrowia od 1 września 2007 r. do 15 maja 2008 r. Pozwany nie udzielił urlopu, mimo że wcześniej nie kwestionował orzeczenia lekarskiego w trybie § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz.U. Nr 233, poz. 1991). Podstawą odmowy udzielenia kolejnego urlopu był art. 73 ust. 8 Karty Nauczyciela. Sąd podkreślił, że każda decyzja dyrektora o udzieleniu urlopu dla poratowania zdrowia wymaga uprzedniej oceny stanu zdrowia nauczyciela, rokowań co do wyleczenia i spełnienia wymogów formalnych - przykładowo spełnienia wymogu co najmniej rocznej przerwy pomiędzy kolejnymi urloпами. Pozwany miał prawo odmówić udzielenia powódce kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia. Do

identycznego wniosku doszedł Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ, rozpoznając sprawę powódki o nakazanie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia [...].

Sąd Rejonowy zaznaczył, że rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy - Karta Nauczyciela jest możliwe w razie czasowej niezdolności do pracy nauczyciela spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza 182 dni. W szczególnych wypadkach okres ten może być przedłużony o kolejne 12 miesięcy, o ile nauczyciel uzyska prawo do świadczenia rehabilitacyjnego lub zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia. Ponieważ powódka wyczerpała okres zasiłkowy, nadal była niezdolna do pracy z powodu choroby i nie uzyskała prawa do żadnego z dwóch wymienionych świadczeń, pozwany miał prawo rozwiązać z nią stosunek pracy zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela. Przepis art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nie odwołuje się do okresu zasiłkowego i posługuje się sformułowaniem "okres niezdolność do pracy spowodowany chorobą". Podstawowy "okres ochronny" (tj. 182 dni) pokrywa się z okresem zasiłkowym i może on być wyjątkowo przedłużony o okres pobierania świadczenia rehabilitacyjnego lub korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia. Powódka nie pobierała wspomnianego świadczenia i nie przebywała na urlopie, dlatego ochrona przed rozwiązaniem stosunku pracy jej nie przysługiwała.

Apelację od wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucono przede wszystkim naruszenie art. 73 ust. 1 i ust. 8 oraz art. 23 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, poprzez błędną wykładnię, niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz mylne ustalenie istotnych faktów. Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez przywrócenie jej do pracy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Wyrokiem z dnia 19 marca 2009 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację i nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w instancji odwoławczej. Sąd Okręgowy podkreślił, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i ustalenia faktyczne tego Sądu przyjął za własne. Sąd pierwszej instancji prawidłowo wskazał również podstawę prawną rozstrzygnięcia. W uzasadnieniu podkreślono, że z art. 73 ust. 1 i ust. 8 Karty Nauczyciela wynika, iż nauczycielowi może być udzielony urlop dla poratowania zdrowia w wymiarze nie większym niż jeden rok. Udzielenie następnego urlopu może nastąpić nie wcześniej niż po upływie roku. Niewątpliwie urlop ten może być udzielony na krótszy okres. Decydujące znaczenie ma w takim przypadku orzeczenie lekarza.

Powódka korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia od 16 maja 2006 r. do 31 sierpnia 2007 r. Po tym okresie nie odzyskała jednak w pełni zdrowia. Świadczyło o tym kolejne orzeczenie lekarza, który stwierdził, że powódka powinna skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia. Byłby to jednak kolejny urlop. Przepis art. 73 Karty Nauczyciela nie wprowadza możliwości przedłużania urlopu dla poratowania zdrowia lub udzielania go "ratami". Urlop ten, tak jak urlop wypoczynkowy, jest udzielany na podstawie wniosku pracownika, w którym wskazuje on na jaki okres urlop powinien być udzielony. Kolejny wniosek o udzielenie urlopu otwiera nowy okres urlopowy. Przepisy regulujące kwestię urlopu dla poratowania zdrowia są przepisami szczególnymi i nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Lekarz wydający odpowiednie orzeczenie nauczycielowi o konieczności skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia powinien rozważyć zarówno rodzaj dolegliwości, rokowania poprawy zdrowia i okres niezbędny do odzyskania pełnej

sprawności. Zaznaczono, że w przypadku udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, konieczne jest zapewnienie odpowiedniego zastępstwa na czas nieobecności nauczyciela. W przypadku udzielania takiego urlopu w kilku następujących po sobie okresach, nie dłuższych niż rok, znacznie utrudnione jest organizowanie pracy szkoły i zapewnienie zastępstwa.

W niniejszej sprawie okres urlopu powódki zakończył się z upływem wakacji letnich 2007 r. Pracodawca miał wszelkie podstawy do uznania, że powódka powróci do pracy 1 września 2007 r. Złożenie kolejnego wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia powodowało konieczność wyłączenia powódki z planu zajęć. Niewątpliwie powódka ma prawo do ochrony swojego zdrowia. Karta Nauczyciela w sposób szczególny umożliwia nauczycielom skorzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia. Jednak korzystanie z tego urlopu nie powinno łączyć się z dezorganizacją pracy szkoły. Udzielenie powódce urlopu dla poratowania zdrowia do 31 sierpnia 2007 r. nie łączyło się z koniecznością zapewnienia zastępstwa za powódkę. Większa część tego okresu przypadała na okres wakacji letnich. Uwzględnienie wniosku o udzielenie urlopu na kolejne miesiące od 1 września 2007 r. do 15 maja 2008 r. wiązało się z koniecznością zapewnienia zastępstwa w ciągu roku szkolnego.

Sąd Okręgowy za niezasadny uznał również zarzut naruszenia art. 23 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela. Okres zasiłkowy 182 dni upłynął jeszcze przed rozpoczęciem przez powódkę urlopu dla poratowania zdrowia. Nie było więc możliwe rozwiązanie stosunku pracy z końcem miesiąca, w którym upływał okres czasowej niezdolności do pracy. Złożenie kolejnego wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia i orzeczenie lekarza, które wskazywało, że udzielenie kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia było uzasadnione, świadczy, że powódka nie odzyskała pełnej zdolności do pracy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego złożyła powódka. Zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając: 1) naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, w szczególności: a) art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nieuwzględnieniu, że powódka znajdowała się w okresie ochronnym, b) art. 23 ust. 2 Karty Nauczyciela, poprzez jego niezastosowanie, c) art. 73 Karty Nauczyciela, poprzez ustalenie, że powódce nie przysługuje dalsza część urlopu, 2) naruszenie prawa procesowego mające zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności: a) art. 233 § 1 k.p.c., poprzez naruszenie przez Sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów i niewystarczające wyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, b) art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 477 oraz art. 477¹ k.p.c., poprzez uznanie, że niesprecyzowanie podstaw prawnych pozwu (sporządzanego przez nieprofesjonalistę) zwalnia Sąd od zbadania wszystkich okoliczności faktycznych w sprawie i ich ustalenia oraz może stanowić przyczynę oddalenia powództwa.

Wniesiono o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdząc, że zaskarżony wyrok w sposób rażący narusza zarówno podstawowe normy prawa materialnego, jak i przepisy prawa procesowego a ponadto, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z żądaniami powódki.

W skardze podkreślono, że Sądy pierwszej i drugiej instancji w ocenie sprawy całkowicie pominęły kwestię prawidłowości rozwiązania 19 grudnia 2007 r. przez pozwanego stosunku pracy. Niezależnie od tego czy powódce przysługiwało prawo do urlopu w wymiarze uzupełniającym do jednego roku, czy też powódka nie miała do niego prawa z uwagi na wykorzystanie już części urlopu (w związku z czym prawo do kolejnego nabyłaby dopiero po upływie jednego roku od zakończenia pierwszego urlopu, tj. od 1 września 2008 r.),

pominięto nienaruszenie przepisów Karty Nauczyciela - art. 23 ust. 1. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym może nastąpić w razie zaistnienia przesłanek wynikających z powyższego przepisu, o ile nauczyciel nie uzyska prawa do świadczenia rehabilitacyjnego lub nie zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia. Jeżeli nauczyciel uzyska świadczenie rehabilitacyjne lub urlop dla poratowania zdrowia zostanie przyznany, stosunku pracy nie można rozwiązać przez 12 miesięcy. Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie. Powódka w okresie od 15 listopada 2006 r. do 15 maja 2007 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim, a od 16 maja 2007 r. do 31 sierpnia 2007 r. była na urlopie dla poratowania zdrowia. Po przedłożeniu zaświadczenia lekarskiego o konieczności przedłużenia tego urlopu, pozwany odmówił jej prawa do wykorzystania go w pozostałej części. Nie mógł jednak rozwiązać z powódką stosunku pracy, ponieważ pozostawała ona w dwunastomiesięcznym okresie ochronnym wynikającym z art. 23 ust. 1 Karty Nauczyciela. Okres ochronny powódki obejmował kolejne 12 miesięcy począwszy od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2008 r. Stosunek pracy z mocy prawa trwał więc nadal. Powódka ze względu na stan zdrowia nie powróciła do pracy. Jednocześnie przedkładała kolejne zaświadczenia lekarskie o czasowej niezdolności do pracy. Przepis art. 23 ust. 2 Karty Nauczyciela określa okresy wypowiedzenia, które mają odpowiednie zastosowanie przy rozwiązywaniu stosunku pracy z nauczycielem mianowanym. Pozwany nie zastosował się do żadnego przewidzianego ustawą terminu. Karta Nauczyciela nie przewiduje możliwości rozwiązania stosunku pracy z dniem doręczenia oświadczenia bez upływu właściwego okresu wypowiedzenia. Przepis art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, który stanowił podstawę rozwiązania stosunku pracy z powódką, "powinien być podstawą zastosowania art. 23 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela". Przepis ten stanowi, że rozwiązanie nastąpi na koniec tego miesiąca, w którym upływa okres czasowej niezdolności do pracy. Oświadczenie pozwanego stwierdzające, że stosunek pracy rozwiązuje się z chwilą jego doręczenia narusza przepisy o rozwiązywaniu stosunku pracy z nauczycielem mianowanym. Powoduje to bezskuteczność tego oświadczenia. Powódka podnosiła tę okoliczność. Sąd Rejonowy nie zbadał prawidłowości dokonanego rozwiązania. Uznał jedynie, że pozwany miał prawo rozwiązać stosunek pracy w trybie art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela.

W skardze zaznaczono, że pozwany po upływie terminu na jaki został udzielony powódce urlop, mimo legitymowania się zaświadczeniem lekarskim o konieczności przedłużenia leczenia, nie uwzględnił jej prawa do wykorzystania maksymalnego czasu trwania urlopu, tj. jednego roku. Literalna wykładnia art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela wskazuje, że nie ma ograniczenia ustawowego uniemożliwiającego podział urlopu na kilka części, które łącznie nie przekroczą jednego roku. Przywołano pogląd Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1999 r., I PKN 426/99 (OSNAPiUS 2001 nr 8, poz. 264): "należy uznać trafność spostrzeżenia skarżącego, że treść art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela (...) nie sprzeciwia się temu, by dyrektor szkoły udzielił nauczycielowi na przykład trzema decyzjami trzech płatnych, następujących po sobie urlopów". Podkreślono też, że powódka w przewidzianym ustawowo terminie poddała się badaniom kontrolnym. Lekarz nie wydał zaświadczenia o braku przeciwwskazań do pracy na stanowisku nauczyciela i wydał zaświadczenie o konieczności dalszego leczenia. Pozwany nie skorzystał z prawa zaskarżenia niniejszego zaświadczenia. Przyjął do wiadomości, że powódka nie wróci do pracy i nie podjął żadnych kroków zmierzających do zmiany zaistniałej sytuacji. Dopiero w piśmie z 30 listopada 2007 r. wezwał powódkę do wyjaśnienia przyczyny przebywania jej na zwolnieniach lekarskich od 1 września 2007 r.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 23 ust. 1 pkt 2, art. 23 ust. 2 oraz art. 73 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (dalej Karta). Pierwszym problemem, który ma zasadniczy wpływ na rozstrzygnięcie sprawy są zasady udzielania kolejnych urlopów dla poratowania zdrowia, o których stanowi art. 73 Karty. Zgodnie z art. 73 ust. 1 Karty nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku. Powódce został udzielony taki urlop, po okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim, na okres od 16 maja do 31 sierpnia 2007 r. Pozwany odmówił udzielenia kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia, pomimo orzeczenia lekarskiego stwierdzającego taką konieczność. Orzeczenie lekarskie nie było przez pozwanego kwestionowane w trybie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 października 2005 r. Pozwany odmówił udzielenia kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia powołując się na przepis art. 73 Karty stanowiący, że nauczycielowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu. Powódka natomiast prezentowała pogląd, iż urlop może być dzielony na części byle łączny okres nie przekroczył jednego roku. Ponadto twierdziła, że jeżeli pozwany nie odwołał się od orzeczenia lekarskiego, to miał obowiązek udzielenia kolejnej części urlopu. Stanowisko powyższe ma, zdaniem powódki, uzasadniać powołany w skardze kasacyjnej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1999 r., I PKN 426/99 (OSNAPiUS 2001 nr 8, poz. 264).

Należy stwierdzić, że przepisy szczególne regulujące udzielanie nauczycielskich urlopów dla poratowania zdrowia powinny być interpretowane ściśle. Przysługują one bowiem dodatkowe prawo tej grupie pracowniczej, którego nie mają wszyscy pracownicy. W tej sytuacji należy uznać, że Sąd Okręgowy trafnie zauważa brak regulacji umożliwiającej przedłużanie urlopu lub udzielanie go w ratach. Nie można więc przyjąć, że nauczyciel ma zawsze prawo do wykorzystania urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze całego (jednego) roku. Tak więc w sytuacji, gdy zostanie udzielony urlop dla poratowania zdrowia, to po jego wykorzystaniu może być udzielony urlop kolejny, na zasadach wynikających z Karty. Kolejny zaś urlop może być udzielony nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia urlopu poprzedniego. Wynika więc z tego, że nie zmienia zasad udzielania kolejnych urlopów dla poratowania zdrowia fakt udzielenia tego urlopu w wymiarze niższym niż jeden rok. Skarżąca mija się też z prawdą w kwestii stanowiska Sądu Najwyższego dotyczącego zasad udzielania urlopów dla poratowania zdrowia. Częściowe przytoczenie wyjątego z kontekstu uzasadnienia zdania prowadzi do fałszywych wniosków. Całość tego zdania (w uzasadnieniu wyroku I PKN 426/99) brzmi następująco: "Należy uznać trafność spostrzeżenia skarżącego, że treść art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela rozważana w oderwaniu od pozostałej części regulacji nie sprzeciwia się temu, by dyrektor szkoły udzielił nauczycielowi na przykład trzema decyzjami trzech płatnych, następujących po sobie urlopów w wymiarze do jednego roku każdy". Jednak w następnym (pominiętym w skardze) zdaniu Sąd Najwyższy stwierdza, że "jednak z takim rozumieniem wymienionego przepisu pozostają w sprzeczności wyniki wykładni funkcjonalnej i celowościowej, którą należy zawsze stosować, gdy wykładnia gramatyczna przepisu nie prowadzi do wyjaśnienia jego sensu". W rezultacie Sąd Najwyższy wyraził

pogląd, że między kolejnymi okresami urlopu dla poratowania zdrowia musi występować przerwa. Oznacza to, że kolejne urlopy nie mogą być udzielane bezpośrednio po wykorzystaniu poprzednio udzielonego urlopu. Jak widać stanowisko Sądu Najwyższego jest całkowicie odmienne od jego przedstawienia w skardze kasacyjnej.

Kolejny zarzut dotyczy naruszenia przepisu art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty. Z przepisu tego wynika, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach okres nieobecności w pracy może zostać przedłużony o kolejne 12 miesięcy, o ile nauczyciel uzyska prawo do świadczenia rehabilitacyjnego lub zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia. Zdaniem skarżącej wynika z tego, że jeżeli nauczycielowi zostanie udzielony urlop dla poratowania zdrowia, to niemożliwe jest rozwiązanie stosunku pracy przez 12 miesięcy. Można w tym miejscu zauważyć, że przepis ten nie jest precyzyjny, co może powodować wątpliwości interpretacyjne. Chodzi tu o to, że nie reguluje on wprost przypadku udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia na okres krótszy od jednego roku.

Wstępnie należy zauważyć, że przepis art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty stanowi o obowiązku rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem mianowanym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 47/06, Prawo Pracy 2006 nr 12, s. 36). Przepis ten stanowi też o okresach ochronnych, w których nie jest dopuszczalne rozwiązanie stosunku pracy z mianowaniem. W przypadku niezdolności spowodowanej chorobą okres ten wynosi bez wątpienia, 182 dni. Natomiast z przepisu tego nie wynika jednoznacznie ile wynosi okres ochronny w przypadku udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia. Wykładnia literalna nie może być w tym przypadku uznana za wystarczającą. Prowadziłaby ona bowiem do wniosku, że udzielenie nawet bardzo krótkiego urlopu (np. 1-miesięcznego) oznaczałoby przedłużenie ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy o 12 miesięcy. Nie jest możliwe do zaakceptowania, by bez względu na to, że nauczyciel nie uzyskał prawa do zasiłku rehabilitacyjnego lub urlopu dla poratowania zdrowia był objęty w tym czasie ochroną przed rozwiązaniem stosunku pracy. Okres ochronny musi więc zostać uzależniony od okresu udzielonego urlopu dla poratowania zdrowia. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy urlop dla poratowania zdrowia powódki zakończył się w dniu 31 sierpnia 2007 r. Tak więc z tą datą zakończył się okres ochronny wynikający z art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty. Powódka była nadal niezdolna do pracy, wyczerpany został okres zasiłkowy, nie nabyła prawa do zasiłku rehabilitacyjnego lub urlopu dla poratowania zdrowia, co rodziło konieczność rozwiązania stosunku pracy. Spełnienie wszystkich przesłanek ustawowych nakładało więc na dyrektora obowiązek dokonania tej czynności. Można więc stwierdzić, iż z art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty wynika, że wyczerpanie okresu 182 dni czasowej niezdolności spowodowanej chorobą oraz zakończenie trwającego krócej niż rok urlopu dla poratowania zdrowia, w razie przedłużającej się niezdolności do pracy, stanowi obligatoryjną przesłankę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania.

Skarżąca zarzuca także naruszenie przepisu art. 23 ust. 2 pkt 2 Karty. Należy stwierdzić, że przepisy art. 23 ust. 2 Karty regulują terminy rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania z przyczyn określonych w ust. 1 w sposób wyczerpujący. Konieczne jest zatem ustalenie, który z przepisów ust. 2 ma zastosowanie do przesłanki określonej w art. 23 ust. 1 pkt 2. Ponieważ w katalogu terminów nie jest wymieniona wprost przesłanka zakończenia urlopu dla poratowania zdrowia, to zastosowanie znajduje przepis art. 23 ust. 2 pkt 2. Stanowi on, że rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania następuje z końcem tego miesiąca, w którym upływa okres czasowej niezdolności nauczyciela do pracy. Przepis ten ma charakter ochronny. Odsuwa bowiem termin rozwiązania stosunku pracy. W okolicznościach

faktycznych niniejszej sprawy należy przyjąć, że okres czasowej niezdolności do pracy w rozumieniu art. 23 ust. 2 pkt 2 upłynął w dniu 31 sierpnia 2007 r. Tak więc rozwiązanie stosunku pracy było możliwe już w tym dniu. Pracodawca rozwiązał jednak stosunek pracy powódki dopiero w dniu 20 grudnia 2007 r. czyli po prawie 4 miesiącach od upływu terminu przewidzianego w ustawie. Jest oczywiste, że upływ tego terminu nie może uniemożliwić pracodawcy rozwiązania stosunku pracy. W tej sytuacji nie można uznać, że został naruszony przepis art. 23 ust. 2 pkt 2 Karty. Pracodawca mógł bowiem rozwiązać stosunek pracy znacznie wcześniej. Natomiast jeżeli dokonał tego ze znacznym opóźnieniem to nie ma podstaw do stwierdzenia naruszenia gwarancji przewidzianej w przepisie art. 23 ust. 2 pkt 2 Karty.

Na podstawie powyższego należy stwierdzić, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu. Nie zostały bowiem naruszone wskazane w skardze przepisy prawa materialnego oraz procesowego. Pomijając niewłaściwe określenie podstaw kasacyjnych należało przyjąć, że skarga nie mogła zostać uznana za oczywiście uzasadnioną.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2007 r. (I PK 262/06)

Przepis art. 73 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) dotyczy także nabycia uprawnień emerytalnych na ogólnych zasadach.

Sentencja

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 26 marca 2007 r. sprawy z powództwa Alicji M. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K. o ustalenie, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 9 maja 2006 r. [...]

oddalił skargę kasacyjną.

Uzasadnienie faktyczne

Wyrokiem z dnia 11 października 2005 r. [...] Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił powództwo Alicji M. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K. o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka nabyła prawo do emerytury zarówno na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), jak i w oparciu o art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.). Powódka legitymuje się 30-letnim stażem pracy, w tym 20-letnim w warunkach szczególnych, a także ukończyła 60 lat życia i posiada okres składkowy wraz z nieskładkowym w wymiarze co najmniej 20 lat. W ocenie Sądu Rejonowego, wyklucza to możliwość ubiegania się przez powódkę o urlop zdrowotny. Sąd Rejonowy powołał się na treść art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela, stanowiącego, że pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż rok do nabycia prawa do emerytury, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel

nabywa uprawnienia emerytalne. W ocenie Sądu pierwszej instancji, dla oceny zasadności powództwa nie ma znaczenia, że powódka nie przeszła na emeryturę, skoro nabycie prawa do emerytury i skorzystanie z tego prawa nie są instytucjami tożsamymi, a ustawa wiąże udzielenie nauczycielowi urlopu zdrowotnego z nabyciem prawa do emerytury, a nie ze skorzystaniem z tego uprawnienia.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2006 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił apelację powódki. Analizując treść art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela, Sąd odwoławczy wskazał, że w przypadku złożenia wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia przez nauczyciela, który nabył już prawo do emerytury, urlop ten nie mógłby zostać w ogóle udzielony, bowiem jego wymiar byłby wtedy równy zeru. Zdaniem Sądu Okręgowego, w art. 73 Karty Nauczyciela określenie "nabycie prawa do emerytury" użyte jest w takim samym znaczeniu, w jakim jest rozumiane na gruncie przepisów dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, prawo do świadczeń powstaje w dniu spełnienia wszystkich warunków, od których jest uzależnione. Stosownie do art. 24 ust. 1 i art. 27 ustawy o emeryturach i rentach, osiągnięcie przez kobietę wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat nie zawsze stanowi warunek konieczny nabycia prawa do emerytury. Wiele przepisów szczególnych, w tym art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, określa warunki nabycia prawa do emerytury przez osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat. Na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym dwudziestoletni okres wykonywania pracy w szczególnym charakterze, mogą przejść na emeryturę po rozwiązaniu stosunku pracy na swój wniosek. W takim przypadku nauczyciel nabywa prawo do emerytury w dniu, w którym osiągnął wskazany w tym przepisie okres zatrudnienia. Natomiast rozwiązanie stosunku pracy jest jedynie przesłanką skorzystania z prawa do emerytury. Przejście na emeryturę jest uzależnione od woli ubezpieczonego, który nie musi skorzystać z tego prawa, zatem następuje po złożeniu stosownego wniosku. Natomiast nabycie prawa do emerytury nie zależy od woli ubezpieczonego, lecz od ziszczenia się przesłanek ustawowych. W rozpoznawanej sprawie powódka nabyła uprawnienia emerytalne, zarówno na podstawie Karty Nauczyciela, jak i na zasadach ogólnych, w związku z czym od daty nabycia tych uprawnień (choć nie przeszła na emeryturę) nie jest możliwe udzielenie jej urlopu dla poratowania zdrowia. W dniu wystawienia przez stronę pozwaną zaświadczenia z 20 września 2004 r. o prawie do ubiegania się o urlop dla poratowania zdrowia, powódka legitymowała się już uprawnieniem do emerytury, toteż zaświadczenie to zostało wystawione sprzecznie z obowiązującymi przepisami i nie może stanowić przesłanki nabycia prawa do urlopu.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniosła powódka, zarzucając błędną wykładnię art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela polegającą na przyjęciu, że "pomimo zasady równego traktowania pracowników, wskazanej w art. 18a i nast. Kodeksu Pracy sądy obu instancji uznały, iż przepis ten pozwala na odmowę udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nawet wówczas, gdy pracownik nie skorzystał w dacie złożenia wniosku o urlop z uprawnień emerytalnych, a tylko ukończył określony wiek i pracował przez czas wymagany dla nabycia uprawnień emerytalnych". W uzasadnieniu skargi powódka wywiodła, że użyte w art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela pojęcie "nabycie prawa do emerytury" należy interpretować jako "skorzystanie z prawa do emerytury". Wykładnia przyjęta przez Sąd Okręgowy - zdaniem skarżącej - prowadzi do wniosku, że nauczycielowi, który ukończył określony wiek, z którym przepisy prawa wiążą uprawnienia emerytalne, nie wolno skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia, gdyż może albo udać się na emeryturę, albo nadal pracować. Urlop dla poratowania

zdrowia ma służyć odzyskaniu zdolności do pracy. Sąd Okręgowy pominął, że uposażenia nauczycieli choć niskie, są jednak wyższe niż świadczenie emerytalne. W takich realiach ekonomicznych interpretacja art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela wywiedziona przez Sąd Okręgowy "doprowadza do sytuacji, w której starszy wiekiem nauczyciel, który chce dalej pracować, ale z uwagi na stan zdrowia powinien udać się na urlop dla poratowania zdrowia, jest zmuszany do przejścia na emeryturę i odmawia mu się prawa do dalszej pracy, kreując niejako nakaz korzystania z uprawnień emerytalnego".

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega oddaleniu, bowiem podniesiony w niej zarzut naruszenia prawa materialnego, dotyczący błędnej wykładni art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela (w Kodeksie pracy w ogóle nie ma wskazanego w skardze art. 18a), jest bezzasadny. Przepis ten w brzmieniu nadanym z dniem 31 sierpnia 2004 r. przez art. 1 pkt 30 ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 179, poz. 1845) stanowi, że nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakuje mniej niż rok, urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne. Przed tą zmianą, art. 73 ust. 1 zdanie drugie Karty Nauczyciela stanowił, że nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakowało mniej niż rok, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie mógł być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę. O ile więc w poprzednim brzmieniu przepisu okres, na który można było nauczycielowi udzielić urlopu dla poratowania zdrowia ograniczony był "nabyciem prawa do emerytury" i "przejściem na emeryturę", o tyle w nowym jego brzmieniu jest on wyznaczony "nabyciem uprawnień emerytalnych". Pojęcia "przejście na emeryturę" i "nabycie uprawnień emerytalnych" nie są tożsame, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy. Przepisy Karty Nauczyciela nie definiują pojęcia "nabycie uprawnień emerytalnych", a zatem trzeba nadać mu znaczenie przyjęte w przepisach ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z art. 100 ust. 1 tej ustawy, prawo do świadczenia emerytalnego powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Nabycie prawa do emerytury następuje więc z chwilą spełnienia ostatniego z wymaganych warunków i nie ma na to wpływu wola osoby ubezpieczonej. Prawo do emerytury powstaje z mocy prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 136/00, OSNAPiUS 2002 nr 18, poz. 441). Z reguły datą nabycia tego prawa jest dzień osiągnięcia wieku przewidzianego w ustawie (np. wynoszącego dla kobiet 60 lat - art. 24 ust. 1 i art. 27 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach). Żaden przepis ustawy o emeryturach i rentach nie nakazuje przejścia na emeryturę z chwilą spełnienia warunków do jej nabycia, a więc decyzja w tym przedmiocie zależy od woli ubezpieczonego, który może złożyć wniosek o emeryturę, jak też może go nie składać. Ubezpieczony, który spełnia warunki określone ustawą, nabywa prawo do emerytury (uprawnienia emerytalne), choć nie przechodzi na emeryturę (nie dochodzi do rozwiązania stosunku pracy). Zgodnie z art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Inaczej mówiąc, nabycie prawa do emerytury jest niezależne od

kontynuowania zatrudnienia, a jedynie do czasu rozwiązania stosunku pracy ulega ono zawieszeniu.

Wątpliwości w tym zakresie może budzić nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, gdyż przepis ten wymaga nie tylko spełnienia określonych warunków co do stażu pracy, ale także stanowi o przejściu na emeryturę po rozwiązaniu stosunku pracy na wniosek nauczyciela (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1994 r., I PZP 24/94, OSNAPiUS 1994 nr 5, poz. 82; PiP 1995 nr 8, s. 112 z glosą P. Kucharskiego; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2001 r., I PKN 633/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 380; OSP 2004 nr 7-8, poz. 87 z glosą P. Kucharskiego; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 72/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 366; OSP 2005 nr 6, poz. 85 z glosą P. Kucharskiego, a także wyroki Sądów Apelacyjnych w Szczecinie z dnia 10 sierpnia 2005 r., III AUa 468/05, OSA 2006 nr 11, poz. 35 oraz w Katowicach z dnia 16 czerwca 2005 r., III AUa 123/04). Rozstrzygnięcie tych wątpliwości nie jest jednak w rozpoznawanej sprawie niezbędne. Przepis art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela nie rozróżnia bowiem podstaw nabycia uprawnień emerytalnych, a więc dotyczy zarówno nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej (szczególnej) na podstawie art. 88 ust. 1 tej ustawy, jak i nabycia uprawnień emerytalnych na ogólnych zasadach. Z ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego (którym Sąd Najwyższy jest związany - art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że powódka w dacie złożenia wniosku o urlop zdrowotny (we wrześniu 2004 r.) legitymowała się nie tylko 30-letnim okresem zatrudnienia, w tym 20-letnim okresem pracy nauczycielskiej (przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela), ale także spełniała przesłanki nabycia uprawnień emerytalnych określone w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach. Powódka nabyła więc prawo do emerytury (uprawnienia emerytalne) na ogólnych zasadach przed złożeniem wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, a więc zgodnie z art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela, urlop ten w ogóle nie mógł być jej udzielony, skoro jego okres nie może być dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne.

Zarzut naruszenia zasady równego traktowania pracowników (należy rozumieć, że przez art. 73 ust. 2 Karty Nauczyciela) nie podlegał rozważeniu wobec braku wskazania w skardze kasacyjnej odpowiednich podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2001 r. (I PKN 633/00)

Termin końcowy urlopu dla poratowania zdrowia wyznacza data, w której nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne, bądź może skorzystać z uprawnień wcześniej stwierdzonych.

Sentencja

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 11 września 2001 r. sprawy z powództwa Haliny W. przeciwko Szkole Podstawowej w B. o przywrócenie do pracy i udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 19 maja 2000 r. [...]

zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Białej Podlaskiej z dnia 22 grudnia 1999 r. oraz nie obciążył jej kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie faktyczne

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 19 maja 2000 r. zmienił zaskarżony przez powódkę Halinę W. wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Białej Podlaskiej z dnia 22 grudnia 1999 r. w ten sposób, że przywrócił ją do pracy na poprzednich warunkach w pozwanej Szkole Podstawowej, którą nadto zobowiązał do udzielenia powódce urlopu dla poratowania zdrowia w terminie określonym w zaświadczeniu [...] Komisji Lekarskiej Zespołu Opieki Zdrowotnej w R.P. z dnia 1 lipca 1999 r. W sprawie tej ustalono, że powódka ukończyła studia wyższe na kierunku fizyki i w dniu 1 września 1982 r. podjęła pracę w pozwanej Szkole. Od 1 maja 1986 r. powódka ma status nauczyciela mianowanego. W roku szkolnym 1998/1999 powódka pracowała w wymiarze 18 godzin tygodniowo, nauczając 6 godzin fizyki, 2 godziny muzyki i wiedzy o społeczeństwie oraz przez 9 godzin tygodniowo prowadziła bibliotekę szkolną. W związku z reformą szkolnictwa utworzono w B. gimnazjum, a w pozwanej Szkole przeprowadzono szereg zmian organizacyjnych. W projekcie planu Szkoły na ten rok przewidziano powierzenie powódce nauczania dwóch przedmiotów: 5 godzin matematyki i 4 godzin fizyki, natomiast w ogóle nie przewidziano dla niej godzin prowadzenia biblioteki szkolnej z uwagi na to, że biblioteka miała funkcjonować przy utworzonym gimnazjum. W związku z tymi zmianami dyrektor pozwanej Szkoły pismem z dnia 19 maja 1999 r. zaproponował powódce dalsze zatrudnienie w wymiarze 1/2 etatu lub rozwiązanie stosunku pracy na wniosek nauczyciela. Powódka nie oświadczyła się co do tych propozycji, zwracając się w dniu 4 maja 1999 r. z wnioskiem o wydanie zaświadczenia umożliwiającego podjęcie starań o udzielenie jej urlopu dla poratowania zdrowia. Natomiast pozwana pismem z dnia 28 maja 1999 r. przeniosła powódkę w stan nieczynny. Sąd pierwszej instancji ponadto ustalił, że powódka od 1983 r. jest rencistką z tytułu choroby zawodowej, a od 1 grudnia 1997 r. ma ustalone prawo do emerytury, której wypłata była zawieszona z powodu osiągnięcia przez nią dochodu przekraczającego 120% przeciętnego wynagrodzenia. Ponadto powódka pracuje w Spółdzielni Pracy "O.-L." w L. zarabiając 325 zł miesięcznie, jednakże w okresie od 5 lipca 1999 r. do 4 lipca 2000 r. korzystała tam z urlopu bezpłatnego. Powódka nie ma nikogo na utrzymaniu, a jej mąż jest współwłaścicielem lecznicy dla zwierząt w R.P.

Na podstawie takich ustaleń Sąd pierwszej instancji uznał, że wskutek przeprowadzonych w pozwanej Szkole zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w pozwanej Szkole i brak możliwości dalszego zatrudnienia wszystkich nauczycieli w pełnym wymiarze zajęć powstała konieczność redukcji zatrudnienia. Sąd ten uznał, że wybór powódki do przeniesienia w stan nieczynny był trafny, albowiem pomimo posiadania przez nią jednego z najdłuższych stażów pracy, była ona pracownikiem niedyspozycyjnym, gdyż przebywała na długotrwałych zwolnieniach lekarskich i w sanatorium, a jednocześnie jej sytuacja materialna była bardzo dobra w porównaniu z innymi nauczycielami pozwanej Szkoły. Wobec zasadności przeniesienia powódki w stan nieczynny, bezprzedmiotowe - w ocenie tego Sądu - było rozpatrywanie jej roszczenia o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, skoro wynikający z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela obowiązek dyrektora powstał po prawidłowym przeniesieniu jej w stan nieczynny.

Stanowiska tego nie podzielił Sąd drugiej instancji, który uznał apelacyjne zarzuty powódki naruszenia art. 20 i 73 Karty Nauczyciela. Sąd ten dodatkowo zwrócił uwagę, że powódka posiada zaświadczenie właściwej komisji lekarskiej z dnia 1 lipca 1999 r., stwierdzające, że powinna powstrzymać się od pracy w okresie od 5 lipca 1999 r. do 4 lipca 2000 r., które złożyła w pozwanej Szkole z wnioskiem o udzielenie jej w tym okresie urlopu dla poratowania zdrowia. O taki urlop powódka zwróciła się po raz pierwszy do dyrektora pozwanej Szkoły w dniu 28 kwietnia 1999 r., a wobec odmowy wydania zaświadczenia koniecznego do podjęcia starań o uzyskanie tego urlopu, jeszcze dwukrotnie w dniach 4 i 17 maja 1999 r. bezskutecznie domagała się wydania tego dokumentu. Pozwana Szkoła wydała jej stosowne zaświadczenie dopiero 1 czerwca 1999 r., a po upływie miesiąca, tj. w dniu 2 lipca 1999 r. powódka złożyła wniosek o udzielenie jej urlopu dla poratowania zdrowia w okresie wynikającym z zaświadczenia właściwej komisji lekarskiej. Jednakże dyrektor pozwanej załatwił jej wniosek negatywnie, powołując się na art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela i nabyte przez nią prawo do emerytury. Na tle tych uzupełniających ustaleń Sąd drugiej instancji uznał, że powódka przed podjęciem decyzji o przeniesieniu jej w stan nieczynny podjęła działania zmierzające do realizacji przysługującego jej ustawowego uprawnienia do skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia, do którego nabycia spełniła wszystkie przesłanki określone w art. 73 ust.1 Karty Nauczyciela. W takich okolicznościach sprawy bezwzględny i kategoryczny obowiązek udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, który stanowi przedmiot pracowniczego roszczenia, miał pierwszeństwo przed możliwością przeniesienia powódki w stan nieczynny. Wcześniejsze nabycie przez powódkę uprawnień emerytalnych nie stanowi przeszkody w staraniach o udzielenie tego urlopu, zwłaszcza że art. 73 ust. 1 zdanie drugie Karty Nauczyciela odnosi się do sytuacji, w której urlopu dla poratowania zdrowia udziela się nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakuje mniej niż jeden rok i jest to sytuacja nieadekwatna do stanu faktycznego powódki, która uzyskała uprawnienia emerytalne od 1 grudnia 1997 r. Bezprawna odmowa udzielenia powódce urlopu dla poratowania zdrowia pociągała za sobą uznanie bezprawności przeniesienia jej w stan nieczynny, dlatego Sąd drugiej instancji wyrokował reformatoryjnie.

W kasacji pozwana Szkoła podniosła zarzuty błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania:

- 1) art. 71 ust. 1 Karty Nauczyciela - przez przyjęcie, że posiadanie przez powódkę uprawnień emerytalnych i pobieranie świadczenia rentowego nie niweczy jej prawa do płatnego urlopu dla poratowania zdrowia,
- 2) art. 20 ust. 1 w związku z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela - przez przyjęcie, iż starania powódki o udzielenie jej urlopu dla poratowania zdrowia stanowiły przeszkodę w przeniesieniu jej w stan nieczynny,
- 3) naruszenie art. 8 KP w związku z art. 73 ust. 1 i art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela - przez przyjęcie, że realizacja zgłaszanych przez powódkę roszczeń była zgodna ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Na tych podstawach skarżąca domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów procesu, ewentualnie wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji powódki i zasądzenie od niej na rzecz pozwanej Szkoły kosztów procesu. W ocenie skarżącej datą graniczną skutecznego domagania się udzielenia przez nauczyciela urlopu dla poratowania zdrowia jest data nabycia uprawnień emerytalnych, a dyrektor szkoły nie ma obowiązku udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć i pobierającemu równocześnie emeryturę (por.

uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1994 r., I PZP 24/94, OSNAPiUS 1994 r. nr 5, poz. 82). Taka sytuacja dotyczy powódki, która ma ustalone uprawnienia emerytalne, jakie są zawieszane z powodu przekraczania granicznej kwoty dochodu z tytułu pobierania renty z tytułu choroby zawodowej i wykonywania dodatkowego zatrudnienia. Ponadto skarżąca oparła się na stanowisku judykatury, które uznaje, że złożenie przez nauczyciela wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia na podstawie art. 73 Karty Nauczyciela nie stanowi prawnej przeszkody w rozwiązaniu stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela przed terminem wskazanym jako początek urlopu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1995 r., I PRN 83/95, OSNAPiUS 1996 nr 12, poz. 196), co w rozpoznawanej sprawie dawało pozwanej możliwość wcześniejszego przeniesienia powódki w stan nieczynny i "uprzedzenia" chwili wydania powódce zaświadczenia uprawniającego ją do skorzystania z tego urlopu. Ponadto w każdym razie roszczenia powódki stoją w sprzeczności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (art. 8 KP), zważywszy na to, że jest ona osobą dobrze sytuowaną materialnie, z ustalonym prawem do emerytury i dochodami ze stałej renty i dodatkowego zatrudnienia. Powódka wniosła o oddalenie kasacji, podnosząc, że została pozbawiona uprawnień rentowych i kwestionując racjonalność twierdzeń kasacji, iż jej dobra sytuacja osobista, rodzinna i materialna może być postrzegana jako nadużycie prawa do trwałości nauczycielskiego stosunku pracy.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona, albowiem możliwa w praktyce - konkurencja roszczenia nauczyciela o udzielenie mu urlopu dla poratowania zdrowia wobec uprawnienia dyrektora szkoły do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela - nie występuje w sytuacjach, w których nauczyciel ma ustalone prawo do emerytury. Poddając wykładni uregulowanie zawarte w art. 73 ust. 1 tej Karty, które przewiduje dopuszczalność udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia nie dłużej niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 maja 1994 r., I PZP 24/94 (OSNAPiUS 1994 nr 5, poz. 82) przyjął, że okres trwania tego urlopu jest w istocie rzeczy ograniczony datą przejścia na emeryturę, konstatując, iż prawo do urlopu dla poratowania zdrowia zależy od braku stwierdzonych uprawnień emerytalnych nauczyciela. Ograniczenie możliwości skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia lub czasu jego trwania nie jest przy tym związane z rodzajem emerytury, z jakiej może skorzystać nauczyciel, a w szczególności nie zależy od tego, czy nauczyciel nabył prawo do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej w trybie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, czy też nabył uprawnienia emerytalne na zasadach ogólnych po przekroczeniu powszechnego wieku emerytalnego (65 lat dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet).

Skoro termin końcowy nauczycielskiego urlopu dla poratowania zdrowia wyznacza data, w której nauczyciel nabywa bądź może skorzystać ze stwierdzonych wcześniej uprawnień emerytalnych, to skład orzekający Sądu Najwyższego potwierdził w przedmiotowej sprawie zasadność kasacyjnego zarzutu dokonania przez Sąd drugiej instancji błędnej wykładni art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela, podnosząc równocześnie, że korzystanie z uprawnień rentowych, dodatkowe zarobkowanie poza pozwaną szkołą i możliwość skorzystania ze stwierdzonych w 1993 r. uprawnień emerytalnych przez powódkę, która w pozwanej Szkole przebywała na długotrwałych zwolnieniach lekarskich, stanowiły wystarczające uzasadnienie wyboru

powódki do przeniesienia w stan nieczynny w sytuacji potwierdzonych przez Sąd pierwszej instancji okoliczności z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela. Takie były prawidłowe konstatacje tego Sądu, który w ten sposób w żadnym razie nie oddawał sensu oczywiście bezzasadnego twierdzenia skarżącego z kasacji, że dobra sytuacja materialna powódki stanowiła jakoby nadużycie przez nią prawa do ochrony trwałości jej zatrudnienia kosztem innych nauczycieli o mniej korzystnym statusie materialnym. Ponadto dobra sytuacja materialna powódki oczywiście nie stanowiłaby przeszkody (w rozumieniu art. 8 KP w związku z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela w opozycji do art. 73 ust. 3 tej Karty) w ubieganiu się przez nią o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, gdyby nie miała ona stwierdzonych uprawnień emerytalnych, gdyż sytuacja materialna nie jest warunkiem skorzystania z tego rodzaju urlopu, a jako czynnik spoza sfery stosunku pracy nie może dyskryminować pracownika (art. 11³ KP).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uznał za uzasadniony kasacyjny zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego (art. 20 ust. 1 i art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela) i na podstawie art. 393¹⁵ KPC wyrokował reformatoryjnie.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1994 r. (I PZP 24/94)

Dyrektor szkoły nie ma obowiązku udzielenia płatnego urlopu dla podratowania zdrowia nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć i pobierającemu równocześnie emeryturę (art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela - Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.).

Sentencja

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora, w sprawie z powództwa Bolesława J. przeciwko Zasadniczej Szkole Ogrodniczej w P. o ustalenie, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 24 maja 1994 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni, postanowieniem z dnia 30 marca 1994 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.,

"Czy nauczycielowi pobierającemu emeryturę jednocześnie zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy można udzielić płatnego rocznego urlopu dla poratowania zdrowia na podstawie art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela?"

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Dyrektor szkoły nie ma obowiązku udzielenia płatnego urlopu dla podratowania zdrowia nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć i pobierającemu równocześnie emeryturę (art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela - Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.).

Uzasadnienie faktyczne

Powód Bolesław J. domagał się udzielenia mu płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na podstawie art. 73 Karty Nauczyciela. Pozwana Zasadnicza Szkoła Zawodowa w P. wносиła o oddalenie powództwa. Zarzuciła, że skoro zgodnie z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela w

sytuacji, gdy do nabycia praw emerytalnych nauczycielowi brak jest mniej niż rok, urlop dla poratowania zdrowia może być udzielony na okres nie dłuższy niż do końca miesiąca, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę, to tym bardziej urlop taki nie może być udzielony nauczycielowi, który już otrzymuje emeryturę.

Sąd Rejonowy - Sąd Pracy w Elblągu, wyrokiem z dnia 30 listopada 1993 r., oddalił powództwo. Sąd ustalił, że powód był zatrudniony na stanowiskach nauczycielskich od 15 sierpnia 1957 r. do 31 sierpnia 1987 r., kiedy to przeszedł na emeryturę. Mimo przejścia na emeryturę powód dalej pracował jako nauczyciel: od 1 września 1987 r. w połowie etatu, a od 1 października 1988 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z tym początkowo miał zawieszony prawo do pobierania emerytury. Jednakże od 1 lipca 1993 r. powód, będąc dalej zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, pobiera emeryturę w zmniejszonym zakresie. Sąd Rejonowy uznał, że z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela wynika, iż nie można udzielić urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi, który w każdej chwili może skorzystać z już nabytych uprawnień emerytalnych.

Sąd Wojewódzki - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni, rozpoznając rewizję powoda od tego wyroku, przedstawił Sądowi Najwyższemu rozpoznawane zagadnienie prawne. Sąd Wojewódzki podziela pogląd, że źródłem wątpliwości co do wykładni art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela są zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) pozwalające na pobieranie choćby części emerytury, mimo zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Wojewódzki podnosi, że wykładnia celowościowa wskazuje, iż zamiarem ustawodawcy było stworzenie możliwości udzielenia "urlopu zdrowotnego" nauczycielowi, który po jego wykorzystaniu ma szansę powrotu do pracy. Ustawodawca wiąże więc prawo do urlopu z przejściem na emeryturę, nakazując jego skrócenie do miesiąca poprzedzającego to przejście. Może to oznaczać, że nie można jednocześnie być na urlopie z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela i pobierać emerytury, niezależnie od podstawy jej nabycia.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.), nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć, po przepracowaniu co najmniej 3 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres do jednego roku, o ile organ społecznej służby zdrowia stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Jeżeli jednak do nabycia praw emerytalnych brak jest mniej niż jeden rok, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę. Przepis ten przyznaje więc nauczycielowi, pod określonymi warunkami, prawo do płatnego, rocznego urlopu dla poratowania zdrowia. Już sama nazwa tego urlopu wskazuje, że jego celem jest poprawa stanu zdrowia nauczyciela i odzyskanie zdolności do pracy. Potwierdza to analiza zdania drugiego tego przepisu, które łączy długość omawianego urlopu z przejściem na emeryturę i nabyciem praw emerytalnych. Niezbędne jest więc nie tylko samo spełnienie przesłanek nabycia świadczenia emerytalnego, ale także koniecznym jest nabycie prawa do emerytury po rozwiązaniu stosunku pracy ("przejście na emeryturę". Skoro okres trwania tego urlopu jest ograniczony datą przejścia na emeryturę, to tym

bardziej prawo do urlopu dla poratowania zdrowia zależy od braku uprawnień emerytalnych. Jest to ściśle powiązane z funkcją tego urlopu polegającą na odzyskaniu zdolności do pracy. Pracownik uprawniony do emerytury, w przypadku pogorszenia się stanu jego zdrowia, może w każdej chwili skorzystać z uprawnień emerytalnych i urlop dla poratowania zdrowia nie spełniałby w tej szczególnej sytuacji swojej funkcji. Podkreślić trzeba, że ograniczenie czasu trwania urlopu dla poratowania zdrowia nie jest związane z rodzajem emerytury, na jaką nauczyciel przechodzi (w szczególności, czy jest to emerytura nabywana na ogólnych zasadach). Tak samo więc prawo do tego urlopu dla nauczyciela zatrudnionego już po przejściu na emeryturę nie może zależeć od rodzaju uprawnienia emerytalnego, a nawet od tego, czy emeryturę faktycznie pobiera. Ważne jest, aby nauczyciel posiadał stwierdzone prawo do tego świadczenia.

Należy też zwrócić uwagę na to, że rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym, w razie jego choroby, uzależnione jest od upływu aż roku trwania choroby, a może nadto być ten okres przedłużony - po stwierdzeniu przez komisję lekarską poprawy stanu zdrowia i możliwości powrotu do pracy - ponad 1 rok, nie dłużej jednak niż do dwóch lat, licząc łącznie okres choroby i urlopu dla poratowania zdrowia (art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela). Udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi mianowanemu, uprawnionemu do emerytury, mogłoby więc skutkować niemożnością rozwiązania z nim stosunku pracy, mimo niezdolności do pracy przez okres aż dwóch lat. Również ten aspekt przemawia przeciwko udzielaniu nauczycielowi posiadającemu prawo do emerytury płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę jak w sentencji.